

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**REKREASYONEL AÇIK ALANLARIN KULLANICI
KISITLAYICILARININ BELİRLENMESİ:
ANKARA ALTINPARK ÖRNEĞİ**

SEMA İNCE

REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TEMMUZ 2019

**REKREASYONEL AÇIK ALANLARIN KULLANICI
KISITLAYICILARININ BELİRLENMESİ:
ANKARA ALTINPARK ÖRNEĞİ**

Sema İNCE

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

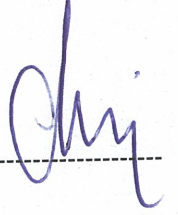
TEMMUZ 2019

SEMA İNCE tarafından hazırlanan "Rekreasyonel Açık Alanların Kullanıcı Kısıtlayıcılarının Belirlenmesi: Ankara Altınpark Örneği" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. Ali YAYLI

Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu ~~onaylamıyorum~~/onaylıyorum. -----

Başkan: Prof. Dr. Ramazan Pars ŞAHBAZ

Turizm Fakültesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu ~~onaylamıyorum~~/onaylıyorum. -----

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Mikail KARA

Ilgaz Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu ,Çankırı Karatekin Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu ~~onaylamıyorum~~/onaylıyorum. -----

Tez Savunma Tarihi: 25/07/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Egen ZAI F

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Sema İNCE

25/07/2019

REKREASYONEL AÇIK ALANLARIN KULLANICI KISITLAYICILARININ
BELİRLENMESİ: ANKARA ALTINPARK ÖRNEĞİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Sema İNCE

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2019

ÖZET

Bu çalışma, açık alan rekreasyonel faaliyetlerine katılımı etkileyen kısıtlayıcıların önem düzeylerinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini, Ankara Altınpark'a gelen ziyaretçiler, örneklem grubunu ise parka gelen ziyaretçiler içerisinde tesadüfi örneklem metodu ile seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 284 erkek (56.8) ve 216 kadın (43.2) olmak üzere 500 kişi oluşturmaktadır. Verilerin analizinde Anova ve t testi uygulanmıştır. Elde edilen verilere göre, araştırmaya katılan kullanıcıların Altınpark'ta rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları eğitim durumuna, aylık hane halkı gelirine, iş durumuna ve rekreasyon alanına geliş sıklığına göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenirken, cinsiyete, yaşa, rekreasyon alanına ulaşım türlerine ve rekreasyon alanında kalış sürelerine göre anlamlı bir farklılık oluşmadığı belirlenmiştir.

Bilim Kodu : 116902
Anahtar Kelimeler : Rekreasyon, Açık Alan Rekreasyonu, Rekreasyona Erişim, Kentpark Parkı, Park, Ankara
Sayfa Adedi : 71
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ali YAYLI

DETERMINATION OF USER RESTRICTIONS OF RECREATIONAL OPEN SPACES:
THE CASE OF ANKARA ALTINPARK

(M. Sc. Thesis)

Sema İNCE

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

July 2019

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine the importance levels of restrictors that affect participation in outdoor recreation activities. The population of the study consisted of the visitors coming to Ankara Altınpark, and the sample group consisted of a total of 500 people, 284 males (56.8) and 216 females (43.2), who were selected by random sampling method and participated in the study voluntarily. One-way ANOVA and Independent Samples T-test were used for data analysis. When the data obtained were examined; while it was determined that there was a significant difference between the participants participation in recreation activities at Altınpark according to their educational level, monthly household income, job status and frequency of recreation; gender, age, type of Access to recreation area and duration of recreation area did not differ significantly.

Science Code : 116902
Key Words : Recreation, Outdoor Recreation, Access to Recreation, City Park,
Park, Ankara
Page Number : 71
Supervisor : Prof. Dr. Ali YAYLI

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	3
2.1. Rekreasyon.....	3
2.1.1. Rekreasyonun Özellikleri.....	4
2.1.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	5
2.1.3. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri	6
2.2. Kent ve Park Kavramları.....	8
2.2.1. Kent Kavramı	8
2.2.2. Park Kavramı	9
2.2.2.1. Parkların Sınıflandırılması	10
2.3. Kent Parkı ve Açık Alan Rekreasyonu	11
2.3.1. Kent Parklar	11
2.3.2. Kent Planlaması ve Parklar	13
2.3.3. Yerel Yönetimler ve Parklar	15
2.3.4. Açık Alan Rekreasyonu	16
2.3.5. Kent Kimliği ve Parklar	21
2.3.5.1. Kent Kimliği	21
2.3.5.2. Türkiye’deki Bulunan Önemli Kent Parklar	22
2.3.5.3. Dünya’da bulunan önemli kent parklar.....	24

Sayfa

2.4. Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımı Etkileyen Faktörler.....	28
2.4.1. Rekreasyonda Kullanıcı Kısıtlayıcısı.....	33
3. MATERYAL VE YÖNTEM	35
3.1. Araştırmanın Amacı	35
3.3. Araştırmanın Varsayımları.....	35
3.4. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlıkları	36
3.5. Evren ve Örneklem	36
3.6. Veri Toplama Aracı.....	36
3.7. Verilerin Toplanması	37
3.8. Verilerin Analizi.....	37
4. BULGULAR	39
4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri	39
4.2. Katılımcıların Rekreasyon Kısıtlayıcılar Faktörlerine İlişkin Bilgiler.....	43
4.3. Katılımcıların Demografik Faktörler ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtların Bazı Değişkenlere Göre Analiz Sonuçları.....	44
5. TARTIŞMA	51
6. SONUÇ VE ÖNERİ	57
KAYNAKLAR	61
EKLER.....	67
EK-1. Anket Formları	68
ÖZGEÇMİŞ	71

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.1. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgilerin Dağılımı	39
Çizelge 4.2. Katılımcıların Parka Kimlerle Geldiklerine İlişkin Dağılımlar	40
Çizelge 4.3. Katılımcıların Parka Ulaşımına İlişkin Bilgiler.....	40
Çizelge 4.4. Katılımcıların Parka Geliş Sıklığına İlişkin Dağılımlar	41
Çizelge 4.5. Katılımcıların Parkta Geçirdiği Zamana İlişkin Bilgiler	41
Çizelge 4.6. Katılımcıların Yaşadığı İlçeye İlişkin Bilgiler	42
Çizelge 4.7. Katılımcıların Ankara'da Yaşama Sürelerine İlişkin Dağılımlar	42
Çizelge 4.8. Altınpark Kısıtlayıcı İfadeleri.....	43
Çizelge 4.9. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)	44
Çizelge 4.10. Katılımcıların Yaşları ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500).....	45
Çizelge 4.11. Katılımcıların Eğitim Durumları ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)	45
Çizelge 4.12. Katılımcıların Aylık Hane Halkı Geliri ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)	46
Çizelge 4.13. Katılımcıların İş Durumları ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)	47
Çizelge 4.14. Katılımcıların Rekreasyon Alanına Ulaşım Türleri ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)	48
Çizelge 4.15. Katılımcıların Rekreasyon Alanına Geliş Sıklıkları ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)	48
Çizelge 4.16. Katılımcıların Rekreasyon Alanında Kalış Süreleri ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)	49
Çizelge 4.17. Hipotezlerin Testine İlişkin Sonuç Tablosu	50

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Central Park	25
Şekil 2.2. Park Güell	26
Şekil 2.3. Hyde Park	27
Şekil 2.4. Ueno Park	27
Şekil 2.5. Chaultepec Parkı.....	28

1. GİRİŞ

Rekreasyon günlük yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Bugün zamanın büyük çoğunluğunda iş veya okulda olan her kişinin rekreasyon etkinliklerine katılma ihtiyacı vardır. Bireyler boş zamanlarını genellikle kapalı rekreasyon alanlarında geçirmektedir. Ancak açık alan rekreasyonu da bireyler için vazgeçilmez nitelikte olabilmektedir. Açık alanlar ve kent parklar açık alan rekreasyonu için uygun alanlardandır. Rekreasyonun mekana göre sınıflandırılması açık alan ve kapalı alan rekreasyonu olarak iki çeşittir. Açık alan rekreasyonu bireyler için çok önemlidir. İnsanların birbirleriyle iletişimi ve çevre ile ilişkileri açısından hayatımızda büyük bir önem taşımaktadır.

İnsanlar, çeşitli büyüklük ve zamanlarda ortaya çıkan serbest zamanlarında; uzaklaşmak, dinlenmek, hava değişimi, gezme-görme, sağlık, beraber olma, heyecan duyma, farklı yaşantılar elde etme gibi pek çok amaçla, açık veya kapalı alanlarda ya da pasif-aktif şekillerde, kent içinde veya kırsal alanlarda etkinliklere katılmaktadırlar. Toplumun sınıfsal yapısıyla da ilişkili olarak farklı insan grupları tarafından, çok çeşitli ve değişik rekreasyon etkinlikleri gerçekleştirilmektedir (Karaküçük, 2005, 58-233). Mirzeoğlu (2013), “genel olarak rekreasyon, eylem çeşidine göre aktif ve pasif rekreasyon, yapısal sınıflamaya göre açık alan ve kapalı alan rekreasyonu, amaçlarına göre dinlenme amaçlı, kültürel, toplumsal, sportif amaçlı, turizm amaçlı ve sanatsal amaçlı, çeşitli ölçülere göre yaş faktörüne, faaliyete katılanların sayısına, zamana, kullanılan mekâna ve sosyolojik muhtevaya göre, özel işlevlerine göre ticari, sosyal, uluslararası, estetik, fiziksel ve orman rekreasyonu olarak sınıflandırılmaktadır” şeklinde bir sınıflandırma yapmıştır.

Peterson (2014) ‘nın “*Swedish spatial planning: A blunt instrument for the protection of outdoor recreation*” , “*Açık alan rekreasyon alanlarının korunması için bir araç olarak kullanılan mekansal planlama*” adlı makalesinde İsveç’teki belediyelerin mekansal planlama açısından açık alan rekreasyon alanlarının durumunu incelemek ve belirledikleri araştırma sorularını takip ederek açık alan rekreasyonunun topluma nasıl entegre edilebileceğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada öncelikle açık alan rekreasyon talebini belirlemek için yerel anket, Blekinge ek anketleri, belediyelerde web tabanlı anket ve İsveç’te belediyelerdeki uzmanlarla röportaj yapılmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde açık alan rekreasyonunun yol gösterici olduğu kabul edilmiştir. Bu planların sürdürülebilirlik için çok önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu çalışmanın sonuçları

İsveç'te açık alan rekreasyonu için yüksek düzeyde talep olduğu ve ulusal ve yerel otoriteler tarafından da desteklendiği açıkça görülmektedir. Ancak, açık alan rekreasyonu her zaman çıkarlar ve ticaret için elverişli olmadığı açıklanmıştır. Makalede açıklanan belediyelerin mekânsal planlama çerçevesinde yapılan açık alan rekreasyonunun korunması için doğaya yakın kentsel alanların tespit edilmesi ve geliştirilmesi çok önemlidir.

Rekreasyonun önemli etkinlik alanlarını oluşturan turizm ve sporda, Dünya'da ve Türkiye'de hızlı bir artış kaydedilmektedir. İnsanların, rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki bu hızlı artışın nedenlerini bir takım sosyal ve ekonomik faktörlerin teşvik edici, zaman zaman da engelleyici özelliklerini de görmek mümkündür (Karaküçük, 2016, 92-93). İnsanların rekreasyona katılma nedenleri olduğu gibi rekreasyona katılmalarını kısıtlayan faktörler de bulunmaktadır. Crawford ve Godbey (1987) kısıtlayıcıları “bireylerin psikolojik durumunu ve tavrını içeren içsel kısıtlayıcılar, birbirlerinden farklı karakteristik özelliklerinin çatışmasından kaynaklanan kişilerarası kısıtlayıcılar, kişilerin serbest zamanlarını değerlendirme şekli ile ilgili taleplerle rekreasyonel faaliyetlerin ve alanların uyumsuzluğu sonucu oluşan yapısal kısıtlayıcılar” şeklinde tanımlamıştır. Bu kısıtlayıcıların alt grupları davranış bozukluğu, alan yetersizliği, güvenlik, içsel nedenler, ekonomi ve kalabalık faktörleridir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Rekreasyon

Tarihte çalışma zamanı insanları yıpratırken, çalışma dışı zaman, insanların yeniden hayata adapte olmasına, güçlenmesine olanak sağlamıştır. Bundan dolayı insanlar çalışma dışı zamanlara da önem vermişlerdir. İnsanların boş zamanını kullanması rekreasyon kavramını ortaya çıkarmıştır. Bunun sonucunda rekreasyon geliştirilmiş ve zenginleştirilmiştir (Soyer ve Can, 2003, s.102-120).

Latince’de, “yeni şeyler yaratmak”, “yenilenmek” anlamına gelen “recreatio” kelimesinden türetilmiş rekreasyon; sözlükte, “yenilenmek” ve “yeniden doğmak” anlamını taşımaktadır. Rekreasyon, monoton yaşamdan kurtularak yenilenmek anlamına gelmektedir (Ozankaya,1980,s.27). Rekreasyon insanoğlunun sıradanlaşan hayatı ile ve aynı rutini tekrar ederek çalışma hayatının dışında zorunlu görülen hallerden farklı olarak ruhsal ve zihinsel dinlemeyi gerçekleştirerek, sosyal yaşamda farklı bireylerle birlikte yer almasıdır (Gül, 2014,s.11).

Rekreasyon; sağlıklı yaşam sürdürmek ve verimli çalışmak için, insanın bozulan bütünlüğüne, istediği etkinliklere yeniden ulaşması olayıdır (Sağcan,1986,s.1). Serbest zamanlarda gerçekleştirilen, ticari amaç gütmeyen, bireylerin gönüllü katıldığı doyum sağlayıcı etkinliklerdir (Hazar, 2003,s.21). Şehir plancısı Glikson’un rekreasyon tanımını şu şekilde yapmaktadır: “ Rekreasyon, her koşulda insan yaşamının canlandırılmasıdır. Aynı zamanda, insanın biyolojik ve fiziksel çevresindeki yaşamın da iyileştirilmesidir. Canlandırmak ve canlanmak, rekreasyonun bir gerçeği sayılmalıdır ve rekreasyon ancak bu anlamlarla gerçekleşebilir (Kesim, 2006).

Karaküçük (2005), “rekreasyonu kişinin yoğun çalışma yükü, günlük yaşam tarzı yada olumsuz çevresel etkilerden beden ile ruh sağlığını yeniden elde etmek, korumak yada devam ettirmek, aynı zamanda haz ve neşe amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan, bunlardan bağımsız boş zaman içinde, tamamen isteğe bağlı ve gönüllü olarak bireysel veya grup içinde seçerek gerçekleştirdiği faaliyetler” olarak tanımlamaktadır. Rekreasyon, insanların boş zamanında dinlenmek ve zevk almak için yapmış oldukları geniş bir aktiviteler bütünüdür.

2.1.1. Rekreasyonun Özellikleri

Literatürde rekreasyonun diğer faaliyetlerden ayrı birçok özelliği görülmektedir. Karaküçük rekreasyonun temel özelliklerini şu şekilde ifade etmektedir (Karaküçük, 2005,s. 56) :

- Rekreasyon faaliyetleri gönüllü olarak yapılmalıdır.
- Gerçekleştğinde özgürlük hissi verir.
- Faaliyetlere devam ve katılım zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon, kişinin boş zamanında yapılır.
- Her insanın faaliyetlere katılımlarına olanak sağlar.
- Rekreasyon faaliyetlerinde, seçim kişiye bırakılmalıdır.
- Rekreasyonel faaliyetler, her koşulda, açık ve kapalı alanlarda uygulanabilmektedir.
- Rekreasyonun gerçekleşmesi için bir faaliyet olası gerekir.
- Rekreasyon çok çeşitli etkinlikleri içerir.
- Rekreasyon kişiye zevk ve neşe sağlayan bir faaliyettir.
- Rekreasyon evrenseldir.
- Rekreasyon kişinin ifade özgürlüğüne ve yaratıcılığına imkân sağlayıcı faaliyetler içermelidir.
- Rekreasyonun herkese göre bir amacı vardır.
- Rekreasyonel faaliyetlerin katılanlara kişisel ve toplumsal nitelikler kazandırması beklenir.
- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, ahlaki ve manevi değerlerine uymalı ve insanların sosyal değerlerine ters düşmemelidir.
- Rekreasyon, birden fazla faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme olanağı sağlar.
- Rekreasyon etkinlikleri, rekreasyon uzmanları tarafından üstlenilir.
- Rekreasyon eylemi, planlı ya da plansız, beceri sahibi olan ve olmayan kişilerle organize olmuş veya olmamış mekanlar da gerçekleşmektedir.
- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılımın sonucunda ortaya çıkan bir deneyimdir.

Rekreasyon faaliyetleri, bireylerin serbest zamanlarını haz alarak geçirmelerini, çalışma dışında daha farklı uğraşlarda olmalarını, bireylerle kaynaşmalarını, başarı duygusunu hissetmelerini, yaratıcılığı tatmalarını, fiziksel açıdan sağlıklı hissetmelerini, macera

hissini ve yeni deneyimler edinmelerini sağlamaktadır (Koç 1991 den aktaran, Koyuncu, 2012,s.24). Karaküçük' (2005) göre “rekreasyon, boş zamanda, bireysel ya da grupla, araçlı, araçsız, açık ya da kapalı alanlarda, kent içi yada kent dışında, bir organizasyona bağlı ya da bağımsız olarak, herhangi bir zorunluluğun olmadığı, haz ve neşe veren her türlü faaliyetten meydana gelmektedir”.

Rekreasyonel etkinliklerin serbest zamanda yapılmasının yanında, organizmayı dinlendirici, düzenleyici, ruh ile beden sağlığını koruyucu, iyileştirici ve bireyin kişiliğinin gelişimine katkı sağlayan özellikte de olması gerekmektedir. Etkinlikler ise; cinsiyetlere, yaşlara, mekân ve imkanlara, mevsimlere göre ve yaratıcı, sportif, öğrenme, izleme, bireysel veya toplulukla yapılan faaliyetler olarak da yapılmaktadır (Ergin,1973,s.24). Ayrıca rekreasyon etkinlikleri bireylerin ilgi ve ihtiyaçları kadar çeşitlilik göstermektedir.

2.1.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyonun sınıflandırılması, rekreasyonun işlevlerine yada çeşitli özelliklere bağlı olarak şekillenmektedir. İnsanlar amacı ve isteği doğrultusunda herhangi bir faaliyete katılmaya karar vermiş ise bunun doğrultusunda bir rekreasyon çeşidi ortaya çıkmaktadır (Karaküçük ve Akgül,2016,s.60).

Küçüktopuzlu rekreasyonu,

- Etkin ,
- Edilgen,
- Ticari,
- Sosyal,
- Kırsal,
- Estetik,
- Entelektüel,
- Orman,
- Kapalı alan,
- Açık hava,
- Endüstriyel rekreasyon olarak sınıflandırılmıştır (Küçüktopuzlu, 1991).

Karaküçük ise rekreasyonu, amaçlarına ve çeşitlerine göre şu şekilde sınıflandırmıştır (Karaküçük ve Akgül,2016,s.61-62) :

1.Amaçlarına göre rekreasyonun sınıflandırılması

- Kültürel
- Dinlenme
- Toplumsal
- Sanatsal
- Sportif
- Turizm

2. Çeşitli özelliklere rekreasyonun sınıflandırılması

- Yaş
- Faaliyet
- Zaman
- Mekan
- Sosyolojik muhteva

Rekreasyon, kişinin faaliyetlere katılım durumlarını göz önünde bulundurarak sert ya da yumuşak (Abadan, 1961,s.23) veya aktif ve pasif olarak sınıflandırılmaktadır. Rekreatif etkinlikler bireylerin çalışma dışı zamanlarda sürekli katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinlikleridir ve bireyler etkinliklerde aktif biçimde katılım göstermektedir (Hazar,2003,s.24). Pasif rekreasyon ise, kişi aktiviteye sadece izleyici olarak katılabilir ve aktif olarak rol almaz.

2.1.3. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

İnsanların ihtiyaçlarının tamamen ya da mükemmel şekilde tatmin edilmesi ara sıra oluşan bir durum olarak görülmektedir. Bu sebeple insanlar eksiklik duyduğu şeyi ortadan kaldırmak için amaçlı eylemlerde bulunarak tatmin olmak istemektedir (Karaküçük, 2005,s.87). Rekreasyon faaliyetleri hem faaliyetleri hazırlayan ve ticari bir fayda bekleyen

bireyler, hem de katılımcı olarak fiziksel veya ruhsal yönden fayda bekleyen bireyler açısından oldukça önem taşımaktadır (Sarıbaş, 2015,s. 29).

Rekreasyonun kişinin bedeni ve ruhi yenilenmesindeki rolünden dolayı insanların yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bundan dolayı toplumu geleceğe götürecek olan gençlerin, beden ve ruhi açıdan sağlıklı bireyler olabilmeleri için, mevcut olan rekreasyonel etkinlik ve eğilimlerinin belirlenmesi önemlidir (Kalkan,2012,s.8). Rekreasyona duyulan ihtiyaç, rekreasyon faaliyetlerinin hem bireysel hem de toplumsal olarak sağladığı yararlarından oluşmaktadır (Karaküçük, 2007,s.49-50).

a) Kişisel yönden rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri

- Fiziki sağlık gelişimini sağlar
- İnsanı sosyalleştirir
- Ruh sağlığını geliştirir
- Çalışma başarısını ve verimini artırır
- Beceri ve yeteneklerinin gelişmesini sağlar
- Heyecan ve macera ihtiyacını gidermekte yardımcı olur
- Duygusal gereksinimi giderir
- Eğitimsel açıdan fayda sağlar
- Yaşam kalitesini artırır
- İnsanı mutlu eder
- Yaratıcı ve hayal gücünü geliştirir (Karaküçük ve Akgül,2016, s.80-88).

b) Toplumsal yönden rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri

- Toplumsal dayanışmayı ve bütünlüğü sağlar
- Demokratik toplum olunmasına katkı sağlar (Karaküçük ve Akgül,2016,s.88-89).

Bireyin rekreasyon etkinliklerine katılımı etkileyen temel ihtiyaçlar şu şekildedir (Kılbaş 2004,s.126) :

- Kendini yenileme ihtiyacı
- Eğitim ve gözlem ihtiyacı

- Ödünleme ihtiyacı
- İletişim ihtiyacı
- Gruplaşma ihtiyacı
- Bütünleşme ihtiyacı
- Kültürel etkileşim ihtiyacıdır.

Rekreasyon faaliyetine katılan kişi sadece bir rekreatif faaliyete katılmak için değil aynı zamanda özel bir zevk almak, fayda sağlamak için bir eğlence deneyimi yaşamak istemekte ve rekreatif faaliyet arayışına girmektedir. Bu dört bileşen (faaliyet, katılım sağlamak, deneyim ve fayda) rekreasyon faaliyetine katılan birey için özel bir eğlence tecrübesi yaşamak açısından bir fırsat olmaktadır (Aukerman, 2011,s.143).

2.2. Kent ve Park Kavramları

2.2.1. Kent Kavramı

Belli bir nüfus yoğunluğuna sahip, üretim-tüketim ilişkilerinin tarım dışı iş bölümüne dayandığı, sınıfsal farklılıkların olduğu, toplumsal ilişkilerin ayrışık bir kültür yarattığı ortak bir yaşama alanı olan kentler, tarih içerisinde medeniyetlerin ilerleme süreçleriyle eş zamanlı olarak ortaya çıkmış ve varlıklarını sürdürmüşlerdir (Tiken,2011,s.13). Geçmiş, uygarlık tarihinin başlangıcına kadar dayanan kent kavramı; ekonomik, politik, sosyolojik ve kültürel yönleri içerdiği için sosyal bilimciler farklı yönleri ele alarak çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Yapılan bu tanımlarda genel olarak belirli temel unsurlar üzerinde bileşildiği görülmektedir (Aslanoğlu, 2000,s.13).

Keleş (1998) kenti, “sürekli toplumsal gelişim içinde bulunan ve toplumun yerleşme, barınma, gidiş-geliş, çalışma, dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarının giderildiği, çok az kişinin tarımda çalıştığı, köylere göre nüfus açısından yoğun olan ve küçük birimlerden oluşan yerleşme biçimi ” şeklinde tanımlamaktadır. Gelişmekte olan kentlerde insanlar yoğun çalışma yaşamından uzaklaşmak ve çeşitli rahatlatıcı etkinliklere katılmak istemektedirler.

Büyük kentlerin ortaya çıkması bir çekiciliği de beraberinde getirir. Çalışma koşullarının daha elverişli olması, tüketim eğlence kaynaklarının çeşitliliği kentleri çekici kılan başlıca unsurlardır (Güner,1997,s.45). Geçmişten günümüze kadar değişen kentler, insanların

yaşam isteklerine göre şekillenmiştir. Bir kentin fiziksel yapısını, kentte yaşayan insanların özellikleri ve birbirleriyle olan etkileşimleri oluşturmaktadır. Ancak, kentlerdeki doğal alanlar gittikçe azalmaktadır. İnsanlar bu durumdan kurtulmak, boş zamanlarını değerlendirmek, dinlenmek ve günlük yaşamını daha iyi geçirmek istemektedir. Bu durumda insanlar kurum ve kuruluşların sunmuş olduğu rekreatif alanlara yönelmektedir. Ancak rekreatif amaçlı planlanan mekânların yetersiz olduğu yerlerde insanlar, rekreatif alanları daha uygun mekânlara yönelmektedirler.

Kentleşmeyle birlikte rekreasyonda karşılaşılan bir takım sorunlar hem nitelik hem de nicelik yönünden artar. Bundan dolayı yerel yöneticiler, kent içinde doğal alanlar bularak veya rekreasyonel alan projeleri geliştirerek kentte yaşayan insanı kentte tutmak ve kentle birlikte barışık yaşamaya yönlendirmeye çalışmaktadırlar (Karaküçük, 2007,s.14).

2.2.2. Park Kavramı

Kent merkezlerinde bulunan açık yeşil alanlar genellikle “park” olarak ifade edilebilir ve kentlerin sağlıklı bir şekilde gelişmesi ve şehrin dinamik yapısını oluşturması noktasında büyük bir önem taşımaktadır. Modern toplumlarda, olanlı olarak yapılan yeşil alanların ilk tanımlanması, 19. yüzyılda Amerikalı peyzaj mimarı Frederick Law Olmsted tarafından Boston Park Sistemi'nin oluşturulması ile yapılmıştır. Bu planda, New York'ta Central Park ile başlayan doğanın kent içine taşınması yaklaşımına benzer olarak rekreasyonel kent planlamasında öncü adımlar atılmıştır (Özdemir, 2009,s.145).

Gold'a (1980) göre park “ rekreasyonel kullanımı için ayrılan kamusal veya özel mülkiyete ait alanlardır. Parkın rekreasyon amaçlı planlanması kamu kullanımı için en ayırt edici özelliktir “ (Yorulmaz, 2006,s.3). Parklar kentler içerisinde insanların nefes alabileceği ve kendilerini yenileyebilecekleri mekânlar olabilmektedir. Bu nedenle parkların her kesimden insanın kullanabileceği, her yaş grubuna uygun olan ve içerisinde çeşitli aktivitelerin bulunduğu bir özellikte olmasının gerektiği söylenebilir (Aşıkkutlu, 2008,s.1). Çünkü parklar, etkinlik amaçlı kullanılan rekreasyon alanları olma eğilimindedir. Rekreasyon alanları olma eğiliminden dolayı buldukları sınırlar içerisinde birçok aktif ve pasif rekreatif etkinliklere olanak sağlamaktadırlar.

2.2.2.1. Parkların Sınıflandırılması

Parklar büyüklüklerine, aktivite çeşitliliğine, uzaklık olarak etki alanlarına göre ve hitap ettikleri nüfusa göre sınıflandırılmaktadır. 1988 yılında London Planning Advisory Committee tarafından düzenlenen Londra Planında (Greater London Development Plan) bulunan hiyerarşik park sınıflaması şu şekildedir (Yorulmaz, 2006,s. 3-4):

Bölge Parkları ve Açık Alanlar: Açık alanlarına bağlı, 400 ha büyüklüğünde, 3,2-8 km olan parklardır. Hafta sonu ve hafta içinde özel araba veya toplu taşıma araçları ile ulaşılabilen, genellikle halka açık alanları olan ve çevresel konfora sahip olan doğal alanları içinde barındıran kırlar, ovalar, çayır-mera ve koruluk alanlardır. Halka açık bölümlerinde aktif-pasif rekreasyon aktiviteleri bulunmaktadır.

Metropolitan Parklar veya Kent Parklar: Hafta içi ve hafta sonunda özel araba ve toplu taşıma araçları ile ulaşılabilen, 60 ha büyüklüğünde, 3,2 km etki alanı olan parklardır. Metropolitan parklar, aktif-pasif rekreasyon olanakları sunmaktadır. Ayrıca bu parklarda doğal alanlar ve formal alanlarda bulunmaktadır.

Semt Parkları: Hafta içi ve hafta sonu yürüyerek veya çeşitli ulaşım araçları ile kolaylıkla ulaşılabilen 20 ha büyüklüğünde, 1,2 km etki alanı olan parklardır. diğer parklardan farklı olarak çeşitli aktiviteler ve görsel güzellikler sunmaktadır. Yetişkinler için oyun alanları ve spor alanları bulunurken çocuklar için oyun alanları bulunmaktadır.

Yerel Parklar: Yaya olarak ulaşan ziyaretler için planlanmış, 2 ha büyüklüğünde ve evden uzaklığı 0,4 km olan parklardır. Oyun ve oturacak alanlar bulunmaktadır. Alan geniş ise çocuklar için oyun alanları bulunmaktadır.

Küçük Yerel Parklar ve Açık Alanlar: İnsanların genel olarak yaya olarak ulaşabildiği, genellikle yaşlılar ve çocuklar için kullanılan alanlardır. Büyüklükleri 2 ha, evden uzaklıkları 0.4 km' dir. Bahçeler, oturma alanları, korunmakta olan doğal alanlar ve içerisinde özel bitkilerin yetiştirildiği bahçeler bulunmaktadır.

Lineer Açık Alanlar: Belirli büyüklüğü ve uzaklığı belirlenmeyen yaya ziyaretçileri için planlanan alanlardır. Su kanallarının kenarları, fazla kullanılmayan yollar ve patikalarda kısacası doğa korumasında önemi bulunan yollar çevresinde oluşturulmaktadır. Halkın

yoğun kullanımına açık olmayan ama çekiciliklerin tanınması açısından önem taşımaktadır.

2.3. Kent Parkı ve Açık Alan Rekreasyonu

2.3.1. Kent Parklar

Kent, uygarlığın malzemelerini depolamak ve bir yerden bir yere taşımak için özel donanımlı olan, asgari olandan azami olarak yararlanılacak ölçüde yoğunlaştırılmış ve toplumun ve toplumsal mirasın değişen ihtiyaçlarına ve gittikçe karmaşıklaşan yaşam alanlarını yapısal olarak genişlemeleri gerçekleştirme gücüne sahip olan yapılar şeklinde tanımlanabilir (Mumford, 2007,s.46). Ayrıca, tüm dünya üzerinde kent tanımı önem kazanmaktadır. Rekreasyon alanları içerisinde kentler, bünyesinde çeşitli aktiviteler barındıran alanlardır. Kentlerde nüfus yoğunluğu her geçen gün hızla artmaktadır. Bundan dolayı kentlerde rekreatif amaçlı planlanan alanlar katılımcılar için yetersiz kalmaktadır.

Kent ile ilgili diğer bir kavram olan kentleşme, kentlerde gün geçtikçe nüfusun artmasıdır. Kentsel nüfus, doğal artış yanında göç ile de artmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin kentlerinde, genellikle kentleşme köyden kente nüfus alımı ile gerçekleşmektedir. Kentleşme en dar anlamıyla demografik nitelik taşır (Keleş,1997,s.19). Kentleşme, kentte sayısal bir çoğalmayı ifade ederken aynı zamanda bir takım tarım, ekonomik, sosyal ve politik süreci yansıtmaktadır. (Korkmaz,1988,s. 62). Bir başka tanıma göre, “kentleşme bir takım ekonomik, teknolojik, sosyal, siyasal değişimler ile ortaya çıkan ve toplumsal yapı ile bireylerin tutum ve davranışlarını etkileyerek yaşam tarzlarını değiştirebilme gücüne sahip süreci yansıtmaktadır ”(Kartal, 1983,s. 6).

Kent parkı kavramı, farklı yaş gruplarının yararlandığı içerisinde aktif ve pasif rekreasyon imkanlarının yer aldığı, kısa yürüyüş mesafesinde aktif olarak bulunan açık-yeşil mekanlardır (Yorulmaz, 2006,s.8). Kent parklar, kentleşmenin karışık yapısından dolayı gelişen, iletişimin yeniden kurulabileceği önemli ve işlevsel olan kamusal hizmet alanlarıdır (Kızılaslan, 2007,s.13-15).

Olmsted’in tanımlamasına göre, “kent parkların, ev bahçelerinden daha geniş, sade ve doğal görünümlü ancak orman gibi fazla yeşil dokusu olmamalıdır. Kent parkları, kent

halkının bilincinde daha doğal ve yapaylıktan uzak bir yapıya sahip olmalıdır” (Özdemir, 2009). Farklı kullanım alanlarına göre kent parkları birçok şekilde incelenirler. Kent parkları eğitim amacı gütmektedir. Kentlerin büyüklüklerine göre park türleri ile 16 kentte yer alabilir. Kent parkları temalarına göre ayrılmaktadır ve şu şekildedir (Özkır, 2007,s.16-20):

Botanik bahçeleri: Botanik parklarında bir yörede yer alan veya özel olarak yetiştirilen bitkisel örnekler insanlara sunulmaktadır. Botanik eğitim alanları da denilen bu alanlara, bitkiler grup halinde ve tanıtıcı levhalarla katılımcıya açıklanmaktadır.

Hayvanat bahçeleri: Amaç, bir yörede bulunmayan hayvan türlerini örnekler vererek o yörede yaşayanlara tanıtmaktır ve öğretmektir.

Eğlence parkları: Eğlence parkları boş zamanları değerlendirme endüstrisine dayalı mekânlar olarak büyük bütçe ile ekipmanlara sahip alanlardır. Ülkemizde bu tür alanlar çok azdır. yetişkinlerin ve çocukların serbest zamanlarını eğlenceli olarak geçirmesine olanak sağlayan mekanlardır. Ayrıca bu alanlar eğiticiidir.

Sanat parkları: Sanat parkları, müze ve sergi galerileri gibi kapalı alanları gezmek istemeyenler için uygun mekânlardır. Çünkü eserler açık alanda ve doğada sergilenmektedir.

Tarih parkları: Kentlerin içinde bulunan küçük ölçekli alanlar olan tarih parkları, tanıtıcı ve eğitici amaçlıdır. Tarih boyunca yaşamış kişilerin yaşadıkları çevreler ve arkeolojik alanlar olabilir.

Kültür parklar: Türkiye’ye özgü bir parktır, çok büyük alanlardır ve tam olarak doğal olmayan kültür parklar, Türkiye’deki planlı kent parkların ilk denemeleridir. Kültür parklar, konulu ve katılımcıları eğlendirirken eğiten parklardır.

Kent parkların her yaştan, her sınıftan ve toplumun her kesiminden insanların ulaşılabilir ve kullanılabilir konumda olması, kent parkların işlevselliğini arttırmaktadır. Ayrıca, kent içindeki yeşil alanlar ve rekreasyon alanlarının insanlar tarafından daha çok kullanılmasını sağlamaktadır.

Özkır (2007), Uzun (2005) ve Kızılaslan (2007)'nin araştırmaları doğrultusunda kent parklarının işlevleri şu şekildedir (Çelik, 2013,s.7-9):

- Kent parkları, insanların rekreasyona katılımı için aktif ve pasif alanlar için tüm imkânları hazırlamaktadır.
- Kent parkları, insanlara sosyal ve psikolojik olarak rahatlamasına olanak verir. İnsanlar kendi isteklerini yaparak, ruh sağlıklarını yenilerler ve geliştirirler.
- Kent parkları, insanların doğa ile ilişki kurmasını sağlamaktadır.
- Kent parkları, yerleşim alanlarını fiziki açıdan geliştirmektedir.
- Kentler ile farklı özellikte alanlar arasında ara bölge işlevini üstlenmektedirler.
- Yeşil alanlarla kent ekolojisini düzeltmeye yardımcı olmaktadır.
- Sosyal ilişkileri geliştirmektedir.
- Kent parkları çevre ile insan arasında psikolojik açıdan denge sağlamaktadır.
- Planlanmış kent parkları kentin ekonomisini canlandırmaktadır.
- Parklar çocuklar ve yetişkinler için eğitimde kaynak oluşturmaktadır.
- Park içerisinde bulunan alanlar sanatsal etkinliklere imkân sağlamaktadır.
- Parklar, çocuklar için trafikten uzak güvenli oyun alanları sağlamaktadır.
- Kente çeşitli bitkisel dokusu ile estetik yönden katkıda bulunmaktadır.
- Düzensiz yapıların daha iyi görünmesini sağlamaktadırlar.
- Parklar, ülkenin kültürel ve turizm tanıtımı için kente yarar sağlamaktadır.
- Park ve bahçeler kentte değişime hazır olarak bir bütünlük oluşturmaktadır.

2.3.2. Kent Planlaması ve Parklar

Kentler, insanların istek ve ihtiyaçlarına cevap vermiş, büyüklük ve yapıları zaman ve çevreye bağlı olarak şekillenmiştir. Kentlerin fiziksel dokuları daha çok incelenmiştir (Akdemir, 2009,s.1). Kent planlamasının tarihsel gelişiminde 20. Yüzyılın öncesinde kentlerin planlamasında fiziksel yapısı ile ilgili planlama ve güzelleştirme amacı taşımaktadır. Fakat daha sonra fiziksel yapı ile birlikte ekonomik, sosyal ve işlevsel planlama unsurları da düşünölmüştür. Temel amaç, bu işlevlere göre planlamanın yapılması, kentin gelişiminin nasıl olacağının belirlenmesi ve kentte çıkabilecek sorunlara karşı tedbirler alınarak toplumsal yaşamın yönlendirilmesidir (Türk, 2015,s. 42).

Kent planlaması, kentlerin fiziksel gelişimine katkı sağlayan ve meydana gelen sorunlara en iyi şekilde çözüm bulan bilim dalıdır. Kent planlamasına başka açılardan bakıldığında planlama alanlarının daha geniş olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda kent planlaması, küçük toplulukların bir arada yaşayabileceği alanların düzenlemesi ile ilgilidir. (Can,2006,s.12). Kent insanı yaşadığı yerde mutlu ve rahat olmak ister. Özellikle çalışma dışı zamanda eğlenmek, dinlenmek ve rekreatif aktiviteler yapmak istemektedir. Kentte katılımcıların istek ve ihtiyaçlarına uygun faaliyetlerin yürütülmesi için plancılara görev düşmektedir.

Kent planlamasından sağlıklı sonuçlar elde etmek, demokratik bir yönetim anlayışı gütmek için sağlanması gereken önemli bir kavram öne çıkmaktadır. Bu kavram katılımdır. Katılım, kişilerin içinde yaşadıkları çevrede, kurumlarda ve yönetimlerde alınabilecek kararlarda söz sahibi olmaları ve verilen kararlarda ilgili kişi ve kurumlarla işbirliği içinde olmalarıdır (Kalabalık, 2005,S.132). Kentlerde çevre sorunları hızla yoğunlaşarak devam etmektedir. İnsanlar bedensel, psikolojik ve sosyal sorunlarla yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu bağlamda insanların rekreasyona ihtiyacı daha çok artmaktadır. Bu durumda kentte yaşayanlar rekreasyona ulaşmak amacı ile doğaya yönelmektedir (Aslan,1993,s. 24).

Kentlerde rekreasyonel faaliyetlerin düzenlenmesi için parklar ve kent parkları gibi açık alanlar düzenlenmektedir. Rekreasyonel ihtiyaçların karşılandığı bu mekânlarda herkes kullanım sağlamaktadır. Kent planlaması içerisinde parkların önemli bir yeri bulunmaktadır ve kent planlaması süreci içerisinde parklarda yer almaktadır. Bu süreçler hedeflerin belirlenmesi, hazırlık, etüt ve araştırma, karar alma, planın hazırlanması, planı uygulama ve değerlendirmedir.

Kentsel planlama sürecini Erbey (2004), “sosyal, ekonomik ve fiziksel faktörler göz önünde bulundurulmaktadır. Bugün dünyadaki eğilim kent planlaması sürecinde kentsel planlama, kentsel koruma ve kentsel tasarım kavramlarını bir arada değerlendirerek bunları stratejik planlamada birleştirmektir” şeklinde açıklamıştır. Kent bilim kuramı, kentin varoluşunu, nasıl büyüdüğünü ve içinde barındırdığı öğelerin neler olduğunu mantık çerçevesinde ve uygun sözlerle, simgelerle açıklayan düşünce sistemidir. Kent kuramının iki temel amacı vardır. Birincisi, kentlerin oluşumunu, gelişimini ve kent planlamasının bu gelişim üzerinde etkili olup olmadığını ortaya koymaktır. Kuramın ikincisi ise, önceden

belirlenen amaçların gerçekleştirilmesi için izlenecek yolları ve uyulacak genel kuralları göstermektedir (Keleş, 2002,s.120).

Kentlerin doğuş nedenlerini farklı kuramlara bağlamak mümkündür. Kuramlar yöntemlerine göre ikiye ayrılmaktadır. Birincisi, kentlerin doğuşunu ticari, pazarlama, zanaat ya da din gibi belirleyici esas bir sebebe bağlı olarak inceleyen kuramsal yaklaşımlardır. İkincisi ise, kentlerin sadece bir sebebe bağlı olmayıp ve birden çok sebebe bağlı olarak kent olgusunu inceleyen kavramsal çerçevelerdir (Aslanoğlu, 1998, s.13). Kente ilişkin kuramlar daha çok kentlerin varoluş nedenlerini ortaya koyan, temel yapı ve unsurlarını, nasıl büyüdüklerini ve geliştiklerini tanımlamaya çalışan düşünce sistemleridir (Keleş,2002:119). Literatürü incelediğimizde karşımıza kente ilişkin şu kuramların olduğu ortaya çıkar: (a) insan çevre bilimcilerin kuramları, (b) özekselleşen yerler kuramı, (c) tek büyük kent kuramı, (d) sıra büyüklük kuralı ve (e) toplumbilimcilerin kent kuramları (Karaküçük, 2007,s. 59).

2.3.3. Yerel Yönetimler ve Parklar

Yerel yönetimlerin resmi olarak tanımı, kurumsal politikaların sınırlı olarak belirlenmesi ve uygulanmasıyla yetkili kamu kuruluşu şeklindedir. Ayrıca yerel halkın kendi iradesiyle seçtiği organlarca yönetilmesi şeklinde genel bir tanımı da vardır. Yerel yönetim tanımı ülkemizde genellikle belediyeler, il özel idareleri ve köy yönetimleri girse de; genellikle ülkemizde yerel yönetimler, günümüzde gerçekleştirilen belediyeciliğin gelişmiş halidir (Erten, 1999: 32). Yerel yönetimler, belirlenmiş bir coğrafi bölgede yerel nitelikte kamu hizmetlerini yürütmekle görevli olan, organları seçimle iş başına gelen, çoğunlukla merkezi yönetimin etkisinde ve denetiminde olan kuruluşlardır (Bilgiç, 1998,s.25).

İnsanların sosyal ilişkiler içinde olması, yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bağlamda insanların bir arada yaşaması ile birlikte sorunlarda ortaya çıkmıştır ve bu sorunların giderilmesi devletin görevlerinden biridir. (Falay, 1982,s.21).

Yerel yönetimler, farklı alanlarda hizmet vermektedirler. Bu alanlar şu şekildedir (Tortop, 1995,s. 27):

- Sosyal konularda,

- Sağlık hizmetleri alanında,
- Kültürel alanlarda,
- Spor ve dinlenme tesisleri yapılmasında,
- Yangın söndürme ve önleme alanlarında,
- İmar planlarının hazırlanması ve uygulanması alanında,
- Zabıta alanında,
- Eğitim alanında.

Yerel yönetimlerin varlık nedenleri, toplum tarafından duyulan ihtiyaçlar sayesinde oluşmaktadır. Yerel yönetimlerin varlık nedenleri şu şekildedir:

- Yönetimsel nedenler
- Siyasal nedenler
- Toplumsal nedenler
- Ekonomik nedenlerdir.

Yerel yönetim, yerel halkın gereksinimlerinin giderilmesi için verimli çalışılması ve yerel şartlara uygun idari kararların alınmasını ve planlarının gerçekleştirilmesini sağlayarak refahı geliştirmektedir. Bu birimler, toplumun istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak hizmet sunabilmektedirler (Ökmen, 2005,s.23-24). Bunların başında açık alanlara yapılan kent parklar yer almaktadır. Parklar, yerel halkın eğlence, dinlenme ve boş zamanlarını değerlendirmeleri için bir fırsat olabilmektedir. Kent içerisindeki parklar, yerel yönetimler tarafından planlı olarak düzenlenmektedir.

2.3.4. Açık Alan Rekreasyonu

Hızlı kentleşmenin kentlerde oluşturduğu hızlı değişim sürecinde mekânda fiziksel, ekonomik, teknik, estetik ve yönetsel sorunlar meydana gelmekte, bu sorunlar kentsel yeşil alanlara önemli bir şekilde baskı oluşturmaktadır. Kent insanının aktif ve pasif rekreasyon isteklerini karşılamak, kentlerin düzenini sağlayabilmek ve gelişimini kontrol altına alabilmek, kentlerde farklı amaçlara hitap edebilecek, uygun ve sistemli bir alan kullanımı içinde kentsel arazi üzerine yerleştirmek, kentlerde estetik ve işlevsel mekanlar yaratmak için açık ve yeşil alan planlamasını gerekli kılmıştır (Manavoğlu, 2015,s.162).

Açık Alan Rekreasyonu Kalkan (2012), “bireylerin boş zamanlarında gönüllü olarak katılım sağladıkları, doğanın kaynak olarak kullanıldığı, tesis olsun ya da olmasın organize edilmiş faaliyetlerin düzenlendiği, yarışma anlayışının olmadığı, bireyin birbirleriyle ve çevreyle ilişkisinin önemli olduğu, doğal ve düzenlenmiş alanlarda yapılan rekreasyon türüdür” şeklinde tanımlamıştır. Mekânsal olarak sınıflandırıldığında açık alan rekreasyonu oldukça önem taşımaktadır. Çünkü bireyler içinde bulunduğu monotonluktan kurtularak dinlenmek, keşfetmek, derin düşünmek, farklı ortamlarda yeni insanlarla tanışmak, fiziksel olarak dayanıklı olmak ve güç elde etmek, sağlıklı yaşamı sürdürebilmek gibi değişik sebeplerle boş zamanlarını açık alan faaliyetlerine katılarak değerlendirmektedir.

Açık alan rekreasyonu, bir doğa unsurudur ve katılımcıların etkileşimi sonucu ortaya çıkmaktadır. Açık alan faaliyetleri, deneyimin özgül değeri, kendini gerçekleştirme, eğlence amacı ile su rotaları ve doğal alanlara seyahatleri içeren faaliyetler olarak açıklanmaktadır (Yüncü ve diğerleri, 2013,s.12). Açık alan aktiviteleri doğal alanlar üzerine kurulu yada kurulmuş mekânlarda gerçekleştirilmektedir. Açık alan rekreasyonuna yönelmenin asıl nedeni, bireylerin kentlerden uzaklaşıp, açık alanlarda ve doğada kendilerini dinlemek istemeleridir. Bundan dolayı bireyler, şehirde bulunan doğal alanlara ve kent parklara yönelmektedirler. Parklar önemli rekreasyon alanlarıdır ve içerisinde birçok rekreasyon etkinliklerine olanak sağlamaktadır. Açık alan rekreasyonu bireylerin birbirleriyle ve doğayla etkileşimlerini temel alan faaliyetlerden oluşmaktadır. Bu faaliyetlere katılan çeşitli faydalar sağlamaktadır. Aile ve arkadaşlar arasındaki ilişkilerini geliştirmektedir. Aktivitelere katılım sosyalleşme sürecine yardımcı olmakta ve toplumdaki değerlerini arttırmaktadır.

Açık alan rekreasyonu için park ve alanlar ayrılmaya ve korunma altına alınmaya başladı. 19. Yüzyılın ikinci yarısı beysbol, basketbol, futbol gibi takım sporlarının ortaya çıktığı bir dönem olduğu gibi avlanma ve balık tutma gibi açık alan rekreasyon etkinliklerinin de ilgi odağı olduğu bir dönem olmuştur. Bütün bu gelişmeler birbirine paralel olarak Kanada ve Avustralya’da da görülmektedir. Bu üç ülke açık alan rekreasyonunun dünyadaki gelişimine öncülük etmişlerdir. Açık alan rekreasyonunun günümüzde yaşamın bir parçası olarak algılanmasını ve gelişmesini etkileyen faktörler aşağıdaki gibi özetlenebilir (İbrahim ve Cordes, 2002,s. 9):

- İnsan Hakları Boyutunda Algılanan ve Yaşanan Değişimler

- Endüstrileşme ve Otomasyon
- Kentleşme
- Ulaşım
- Mobilite

Kentlerde yaşayan insanlar, kentlerin yoğun ve sıkıcı yaşam şartlarından dolayı çeşitli sorunlarla iç içe yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu olumsuz çevrede çağımız insanının rekreasyon ihtiyacı daha da artmaktadır (Aslan, 1993,s.23-24). Bu durumda insanlar, monoton hayattan uzaklaşarak doğada rekreasyon faaliyetlerine yönelmektedir. Rekreatif faaliyetlere yoğun olarak katılan ve katılmayan insanlar arasında sağlık ve çevreye tutum ve davranış yönünden önemli farklılıklar vardır. Rekreatif faaliyetler insanların yaşam kalitesini arttırmaktadır. Ayrıca tüm dünyada olduğu gibi fiziksel, psikolojik ve sosyal faydalar, rekreasyona duyulan ihtiyacın önemini ve potansiyeli arttırmaktadır.

Rekreasyonel ihtiyaçları, Karaküçük (2005), “ insanın davranışlarına temel olabilecek tek bir sebebe veya faktöre bağlı kalmaksızın birçok sebepten dolayı analiz gerektirmektedir. Rekreasyona duyulan gereksinim, rekreasyon aktivitelerinin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı yararlarından oluşmaktadır” şeklinde tanımlamaktadır. İhtiyaçların motive edici özelliği bulunmaktadır. Bir ihtiyaç giderilene kadar bu özelliğini sürdürür. İnsanları sadece ihtiyaçları harekete geçirmez. Sosyal ve sosyo-psikolojik güdüsü, erk ve bağlanma arzusu, başarı güdüsü, inanç ve tutumlarda insanları etkileyerek motive edebilir (Eren, 1998,s.414; Utlı, 2006,s.36).

İhtiyaçlar ve karşılanması üzerine birçok söz söylenmiş ve çalışmalar yapılmıştır. Toplumların gelişmesiyle birlikte bireylerinde ihtiyaçları üst seviyelere doğru çıkmaya başlamıştır. Bunlar içinde en yaygın olarak bilineni İbn-i Haldun ve A. Maslow’un ortaya koyduğu ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidir. Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre; bireyler temel fizyolojik ihtiyaçlarını giderdikten sonra güvenlik ihtiyacı, sonrasında sosyal ihtiyaçları ve saygı görme ve başarı ihtiyacı yer almaktadır (Öztekin, 2005,s.154). Bu ihtiyaçlar hiyerarşik bir sıra göstermektedir. Bir üst ihtiyacın ortaya çıkabilmesi için kendinden önceki ihtiyaçların nispeten doyurulması gerekmektedir. Rekreasyonun ihtiyaç olabilmesi için daha önceki ihtiyaçların karşılanması ve rekreasyonun ihtiyaç halini alması gerekmektedir.

1.Fizyolojik İhtiyaçlar: İnsanların temel ihtiyaçlarıdır. Yemek yemek, su içmek, uyumak gibi ihtiyaçlardır.

2.Güvenlik İhtiyacı: Bireyin fizyolojik ve ekonomik ihtiyaçları giderildikten sonra fiziksel güvenliğinin sağlanmasını ve geleceğini güvence altına almasını ister. Örneğin, sağlık için kontrol edilmesi, sosyal sigorta, bireysel emeklilik haklarından yararlanılması.

3.Ait Olma ve Sevme İhtiyacı: Kişi günlük hayatında zamanının büyük bölümünü işyerinde geçirir ve buradaki arkadaşları ile ilişki kurar. Bu ihtiyaçta kişi sevme, sevilme, sosyal ortamda bulunmak, bir yere ait olmak ister.

4.Saygı İhtiyacı: Kişi yaptıkları için başkası tarafından olumlu geri bildirim almak ister, saygın bir kişi olarak görülmeyi ve kendine güvenilmesini içerir.

5.Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı: Diğer dört ihtiyacın doyurulmasından sonra hissedilir. Bu ihtiyaçta kişi en üst potansiyele yükselir; yeteneklerini ve becerilerini en üst düzeyde harekete geçirmek ister. Böylece bireyler yapmak istedikleri için daha çok zaman ayırır. Birey isteklerini gerçekleştirebilmelidir (Keser, 1992,s.121).

Rekreasyon, bu ihtiyaç aşamasında bireyin zorunluluklarının dışında kalan özgür zamanında, sadece kendi istediği bir aktiviteye, gönüllü olarak katılmasını ve böylece kendisini gerçekleştirmesini sağlar. Bireyin olmak isteyip olamadığı mesleği hobi olarak gerçekleştirmesi, kendini gerçekleştirme aşamasında önemli bir uğraştır (Eren, 2009,s.22). Bireyi açık alan rekreasyonuna motive eden faktörler üzerinde çalışma yapan bilim adamları hangi güdünün bireyi rekreasyon faaliyetlere katılmaya motive ettiğini bilmek istemektedirler. Motive eden en önemli unsur ihtiyaçlardır. Illinois Üniversitesinde yapılan bir araştırmada bireyi açık alan rekreasyonu yapmaya motive eden faktörler (İbrahim ve Cordes, 2002,s.70);

- Doğa sevgisi,
- Kalabalıktan, rutinden, aileden ve sorumluluktan kaçma,
- Fiziksel aktivite yapma,
- Yaratıcılık,
- Dinlenme,

- Kendini geliştirme ve yeni beceriler edinme,
- Sosyal ilişki kurma,
- Yeni insanlarla tanışma veya onları gözleme,
- Beklenen olası insanlarla ilişki kurma (örneğin ünlü bir kaya tırmanıcısının bir etkinliğe gelecek olması bireyleri onunla tanışmak için oraya çeker),
- Aile ile birlikte olma,
- Tanıma-tanınma arzusu,
- Başkalarına yardım etme,
- Sosyal sorumluluk,
- Uyarıcı unsurlar veya davetkâr yapı (mesela bir şelale insanları oraya çeker),
- Sosyal güç elde etme,
- Kendini gerçekleştirme,
- Mücadele ruhu,
- Başkaldırma,
- Başarı arzusu,
- Rekabet (iç ve dış),
- Zaman öldürme ve sıkıntıdan kurtulma,
- Entelektüel estetik.

Açık alan rekreasyon faaliyetleri kapalı alana bağlı kalmadan bireylere doğanın, tabiatın, tüm dünyanın açık alanlarında aktif olarak rol almasını sağlamaktadır (Gül, 2014,s.23). Etkinliklere katılanların yer tercihlerine göre rekreasyon çeşidi olan açık alan rekreasyonu da kaynak, aracı ve kullanıcı merkezli açık alan rekreasyonu olarak incelenmektedir. Kaynak merkezli açık mekan rekreasyonu, tamamen doğal oluşumlar, doğal kaynaklar ve doğal güzellikler katılımcılar tarafından kullanılarak gerçekleştirilmesidir. Doğa içerisinde kamp yapmak, yürüyüşler yapmak, balık tutmak ve avcılık gibi aktiviteler örnek olarak verilmektedir.

Kullanıcı merkezli açık alan rekreasyonu, açık alanlar olarak bilinen çevrede doğal olmayan ve insanlarla gerçekleştirilen rekreatif etkinliklerdir. Genellikle bu tür etkinlikler faaliyet merkezlidir (Gül, 2014,s.24). Aracı merkezli açık alan rekreasyon etkinlikleri, kullanıcı merkezli ve kaynak merkezli açık mekan rekreasyonun ortak bir bileşkesidir.

Örneğin; parklarda yapılan yürüyüşler, piknik yapma ve benzeri etkinliklerdir. Ayrıca kent içi rekreasyon etkinliklerinin bir kısmı da açık alan rekreasyonu içerisinde yer almaktadır.

2.3.5. Kent Kimliği ve Parklar

2.3.5.1. Kent Kimliği

Toplumsal değişme sürecinde, kentler kendine has özellikleriyle gelişmektedir. Aynı zamanda dünya kentleri, ulusal ve uluslar arası ekonomik sistemin bir parçasıdır (Tatlıdil, 1994,s.387). Her kentte kendine has özellikler taşıyan; fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik, tarihsel ve biçimsel unsurlarla şekillenen ve tamamen bir tarihî olgu olan kent kimliğinin zamanla oluşarak ve değişime uğraması doğaldır. Ancak, istenen ve olması gereken; değişimin mevcut kimliği yok etmeden olmasıdır. Çünkü, aynı görülen kentler bile büyümekte ve gelişmektedir. Bu algı/hissin sebebi, kentlerin öz kimliklerine uygun olarak gelişmesidir (Oğurlu, 2014,s.276). Bir kentin kimliğinin oluşması tarihsel bir olgudur. Kentin kimliği zamanla değişebilir. Hızlı değişim göstermeyen kentler öz kimliğini daha da iyi korumaktadır. (Tekeli, 1991,s.83).

Kentlerin kimlikleri ile kentte yaşayanların kimlikleri kentlerin yaşam kalitesinin yükselmesinde önemli rol oynamaktadır. Kent içerisinde yapılan çalışmalar kent kimliğini etkilemektedir. Ayrıca kent kimliği, bulunduğu kentin yapısına göre şekillenmektedir. Bir kentte yaşamak orada sadece yaşamak değildir. Tüketici olarak değil, üretici olarak da yaşamı devam ettirmek gerekmektedir. Kent kimliğini bu üretkenlikle bulacaktır. Kent kimliğinde insanların boş zamanlarını değerlendirebilecekleri açık alan ve kapalı alan mekânlar yer almaktadır. Özellikle açık alan rekreasyonu açısından kent içerisinde yer alan kent parkları önemli bir yere sahip olmaktadır.

Tanımlı kent boşlukları olarak işlevi olan kent parkları, birey ile toplum arasında iletişimi sağlamaktadır. Birçok insanın aynı yerde bir araya gelmesi bir sosyal aktivite demektir. Bu bağlamda, insanların kentsel açık alanda geçirdiği zaman içerisinde diğer kentlilerle karşılaşma ihtimali daha da artmaktadır (Özdemir,2009,s.145). Bu karşılaşmalar insanlar arasındaki iletişimi artırarak arzu edilen kentli kimliğin oluşmasına olanak sağlayabilmektedir. Fiziki yapısı küçük ya da büyük her kentin bir kimliği oluşmuştur. Kentler oluşturdukları kimlikle anılmaktadır ve varlığını sürdürmektedir. Kent kimliği,

kenti yansıtmaktadır. Kentte yaşamak daha anlamlı hale gelmektedir. Kent içinde kentin potansiyelleri gerçekleştirilmektedir. Zaten, *kentlilik bilinci*, kentlilerin farklı kimliklerinin yanı sıra bir de yaşadıkları kentle özdeşleşmeleridir. Kişiler bu yaşadıkları alanlara değerler yüklediklerinde, kente ait hissetmeye ve oraya bağlanmaya başladıklarında anlamlı bir kimlik oluşur (Tekeli, 1991,s. 84).

2.3.5.2. Türkiye'deki Bulunan Önemli Kent Parklar

Kent parklarının, modern kentleşmenin en önemli tamamlayıcısı ve insanların kendilerini doğal bir ortamda hissetmesini sağlayan mekânlar olduğu söylenebilir (Aşikkutlu, 2008,s.3). İnsanların sosyal yaşamında daha iyi vakit geçirmeleri için yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen bu çalışmalar her geçen gün artmaktadır.

Altınpark- Ankara

Çalışmanın konusu olan ayrıca Doğu Akdeniz ülkeleri arasında yılın parkı seçilen Altınpark 640 bin metrekarelik bir alan üzerinde, %85'ini yeşil alan ve gölet düzenlemeleri, %15'ini de yapılar ve meydanların oluşturduğu Altınpark, Ankara'nın en büyük rekreasyon alanıdır. Altınpark 1977 yılına kadar golf alanı olarak kullanılmıştır. Daha sonra 1985 yılında bir proje yarışması ile park projesi kabul edilmiştir ve 1987 yılında ziyarete açılmıştır. Altınparkta birçok sosyal tesis ve etkinliğin yanı sıra içerisinde bilim merkezi, uluslararası standartlarda fuar ve kongre merkezi, anaokulu ve yaz okulu, yine uluslararası standartlarda olimpik yüzme havuzu, büfe ve lokantaları, müzikli ve ışıklı su gösterileri, oyun ve eğlence alanları, göl kıyısındaki anfileri, kayıkları, çarpışan botları, elektrikli gezinti arabaları, mini gezinti treni, atları, atlı arabaları, otoparkları bulunmaktadır (<http://www.anfa.com.tr>).

Göksu Parkı- Ankara

Ankara'nın en önemli rekreasyon alanlarından biri olan Göksu parkı, toplam kullanım alanı 508.000 m² olmakta ve bu alanın 141.000 m²'si göletten oluşmaktadır. Gölet içinde bulunan "Missisipi Gemisi" ve kayıklar, sazlıklar ve 9 adet gemi iskelesi bulunmaktadır. Toplam 250.200 m² yeşil alan olup, burada 98.700 adet ağaç, ağaççık ve çalı dikili bulunmaktadır. Sosyal, kültürel ve sportif amaçlı kullanılacak bir çok alanı bulunmaktadır.

Bunların başlıcaları; Yelken Kaskatlı Ada Restoran, Tepe Restoran, Çay Bahçeleri, Sinema Salonu, Spor Salonu, Çocuk Oyun Alanları, Otopark Alanları içerisinde 473 barbekünün bulunduğu 13.000 m2 piknik alanı, Türkiye de ilk defa kurulan eğlencenin ve adrenalinin bir arada yaşandığı Dağ Kızağı, iskele boyu 1.6 km ahşap yürüme yolu, kuşbakışı seyir imkanı sağlayan deniz feneri bulunmaktadır (<http://www.goksu.com.tr>).

Kültür Park- İzmir

Behçet Uz öncülüğünde 1 Ocak 1936 yılında kurulmuştur. Kültürpark'ın kurulmasındaki amaç; Atatürk'ün isteği doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti'nin diğer devletlerle olan ekonomik bağlantısını sağlamaktır. Kültürpark 420.000 m2 alan üzerine kurulmuştur. İçinde; 14 kapalı sergi salonu, 4 konferans salonu, Atatürk Açık hava Tiyatrosu, İsmet İnönü Sanat Merkezi, İzmir Sanat, Fuar Evlendirme Dairesi, Celal Atik Spor Salonu, lunapark, Hayvanat Bahçesi, Paraşüt Kulesi, Gençlik Tiyatrosu, Resim-Heykel Müzesi, İzmir Tarih ve Sanat Müzesi bulunmaktadır. Bunun yanında da; 1850 metrelik koşu parkuru, yüzme havuzu, kapalı spor salonu, tenis kortları, halı saha gibi spor etkinliklerine imkân sağlayan mekânlarda bulunmaktadır. Kültürpark'ta 8000'den fazla ağaç ve 200 civarı bitki bulunmaktadır. Ağaçlar ve bitki örtüsü künyeli ve sigortalıdır. Bu haliyle Kültürpark, "İzmir Enternasyonal Fuarı" gibi *Uluslararası* bir niteliğe sahiptir. Kültürparktaki bitki örtüsünü tanıtmak ve doğa bilincinin gelişmesine katkı sağlamak amacıyla "İZFAŞ" tarafından "Kültürpark'ın Ağaç ve Çalı Türleri" adıyla çıkarılmış bir yayın da bulunmaktadır. Park alanında 1922 senesindeki İzmir Yangını öncesinde "Aziz Stepanos Kilisesi" ve "İzmir'deki Ermeni mahallesinin" büyük kısmı burada bulunmaktaydı ve bu bölge yangınla birlikte harabe haline gelmiştir (<https://www.kulturparkizmir.org>).

Harikalar Diyarı- Ankara

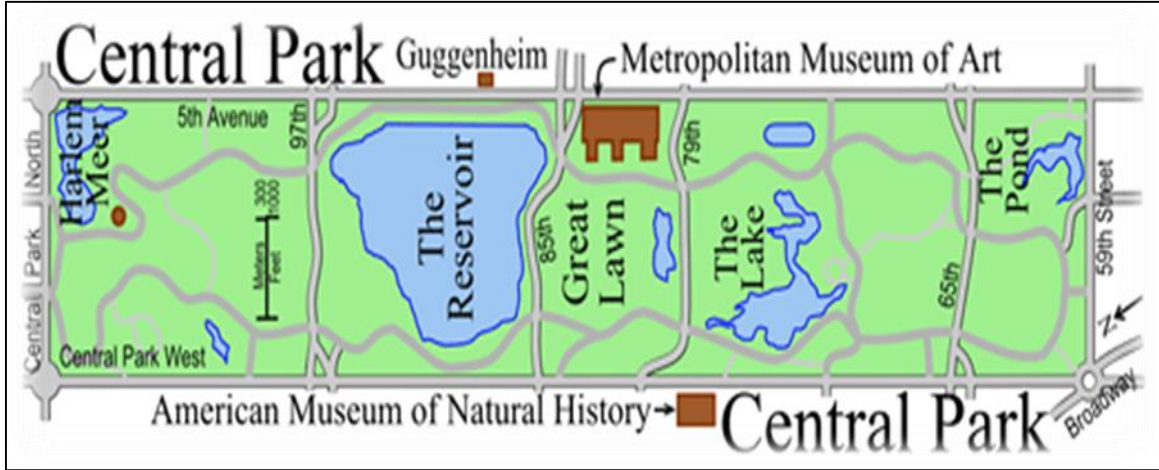
Avrupa'nın en büyük parkı olan Harikalar Diyarı Ankara'nın Sincan ilçesinde bulunmaktadır. 05.10.2004 tarihinde faaliyete geçen bu parkın toplam kullanım alanı 1.320.000 m2 dir. Bu alanın 92.000 m2'sini suni göletler oluşturmakta, bu göletlerin içerisinde Kayıklar ve Su Bisikletleriyle gezmek mümkündür. Toplam yeşil alan 650.000 m2'olup bu alan üzerinde 47.360 adet ağaç, ağaççık ve çalılık dikili, 330.000 m2'sinin ise yürüyüş yolları ve sert zeminden oluşmakla beraber 41.000 m2'lik açık otoparkı mevcuttur.

Park genelinde 2 adet büyük, 8 adet küçük Oyuncakistan, 287 adet demir, 267 adet ahşap oturma bankı, 62 adet piknik masası, 22 adet Barbekülü çardak, 764 adet aydınlatma direği, 308 adet projektör, 376 adet metal, 55 adet palyaço figürlü çöp kovası ve 15 adet değişik figürlerde heykel bulunmaktadır. Park içerisinde bulunan Go-Kart, Kaykay Pisti, Model Gemi yüzdürme alanı, Model Uçak Pisti, Model Araba Pisti, Halı Sahalar, Basket Sahaları, Mini Golf Sahaları, Masa Tenisi alanları, Tenis Kortları ve 5000 kişilik oturma kapasiteli Nejat Uygur amfi Tiyatrosu gibi birçok sportif ve kültürel alanda faaliyet bulunmaktadır (<https://www.harikalardiyari.org>).

2.3.5.3. Dünya’da bulunan önemli kent parklar

Central Park- Amerika

Central Park, ABD’nin New York şehrinde Manhattan’da bulunan halka açık bir kent parktır. Central Park’ın yıllık ortalama ziyaretçi sayısı 42 milyondur ve en çok ziyaret edilen parktır. Central Park Reservoir, Bethesda Çeşmesi ve çok daha fazlası gibi birçok güzel özelliği ile 800 dönüm üzerinde kurulmuştur. Central park ABD ‘de en sık ziyaret edilen şehir parkıdır. Central Parkın güvenliğini Parklar Komiseri ve New York Şehri / Parklar ve Rekreasyon yetkilileri sağlamakta ve park planlaması ile ilgilenmektedirler. Central Park içerisinde gençler için, eğitim programları, Jaz konserleri, yerli sanatçılar ile Jaz, Latin, dünya ve kilise müzikleri eşliğinde danslar gibi etkinlikler yapılmaktadır. Yetişkinler için fitness programları gerçekleştirilmektedir. Ayrıca parka ilk defa gelenler için uzman rehberler bulunmaktadır. Parkta tüm yaş grupları ise parkta insanlar kendi başına Hallett Doğal Koruma Alanı, Central Park’ın Fort Landscape Sergilerinin Tarihi, Belvedere Kalesi Hava Köşesi, Keşif Kitleri, Satranç, Dama ve Tahta Oyunları gibi maceralarla deneyimlerde bulunmaktadırlar (<https://www.centralparknyc.org>).

Şekil 2.1. Central Park

Park Güell- Barcelona

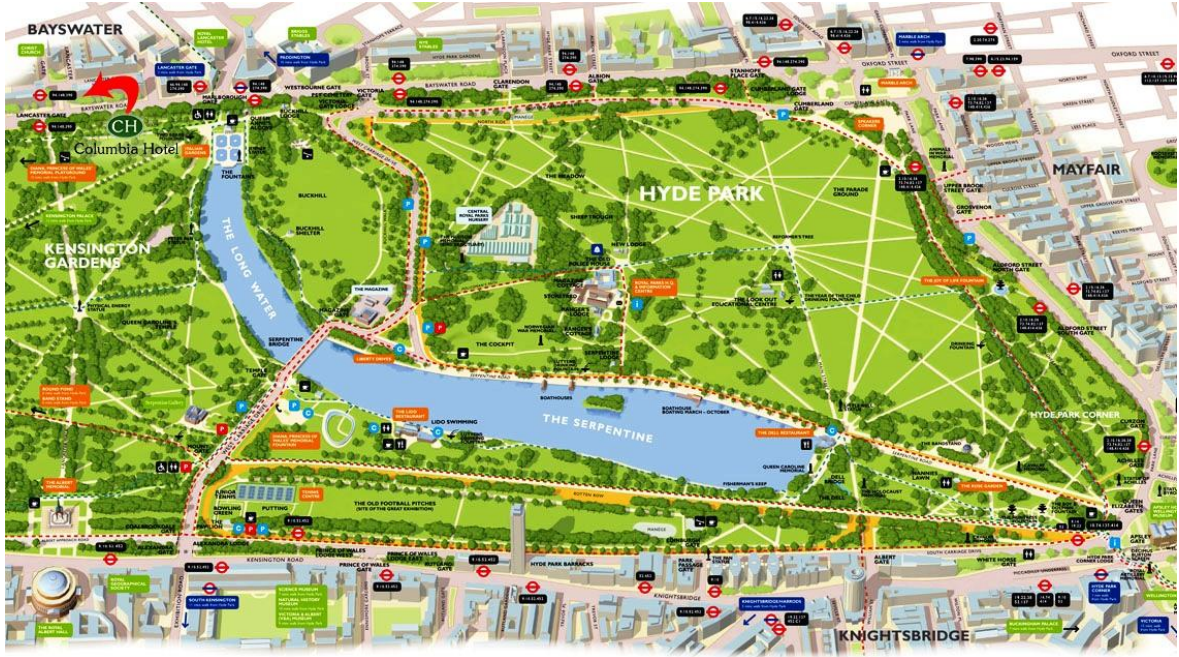
1900-1914 tarihleri arasında, bu park Güell ailesinin soyluluk göstergesi olarak yaptırılmıştır. 1923'ten sonra halka açılan bu parkta, ana girişte kubbe şeklinde çatıları olan iki yapı bulunmaktadır. Park alanındaki canlı renklerle donatılmış mozaik seramikler kaplıdır. Unesco Dünya Miras listesinde yer almaktadır. Barselona Belediye Meclisi, kentin bu ikonik alanını korumak ve onu mümkün olan en iyi koruma durumunda tutmak için Park Güell Anıtsal Bölge'sini düzenlemektedir. Park Güell'in bitişiğindeki ilçelerin yöre halkı, kişisel ve devredilemez kartları kullanarak tüm yıl boyunca ücretsiz giriş yapmaktadır. Bu semt sakinleri, kartlarını Belediye Meclisi ofisleri aracılığıyla almaktadır. Bu hizmet, ziyaretçilerin boş zaman etkinliklerine katılmaları için yapılan en önemli hizmettir. Parkta özel ve genel turlar bulunmaktadır. Özel turlar, 2-9 kişilik ve 32 Euro, genel turlar ise 25 kişiliktir, ücreti ise 7 Euro'dur. Park içerisinde biletli olarak gezi yapılmaktadır.

Şekil 2.2. Park Güell

Hyde Park-İngiltere

Londra'da bulunan Kraliyet Parkların en büyüğü olan Hyde Park, yanındaki Kensington Bahçeleriyle birlikte 249 hektarlık bir alanı kaplamaktadır. 4000 adet ağaç olduğu düşünülmektedir. Bahçede ve parkta bir göl bulunmaktadır. Parkta eskiden sokak hatiplerinin konuşma yeri olan Speakers Corner bulunmaktadır. Park içerisinde rehberli yürüyüşler, anıtlar, çeşmeler, heykeller gül bahçeleri, gözetleme yerleri, yaban hayatı gibi aktiviteler ve alanlar bulunmaktadır. Ayrıca park, açık su yüzme, kürek, bisiklet, tenis ve binicilik gibi çeşitli aktiviteler sunmaktadır (<https://gezimanya.com/turkiye>).

Şekil 2.3. Hyde Park

Ueno Park- Tokyo

Tokyo'da bulunan ve ülkede ilk açılan park olan Ueno parkı, 1873 yılında açılmıştır. Bu park rekreasyon aktiviteleri bünyesinde barındırmaktadır. Ayrıca içerisinde birçok müze bulunmaktadır. Özellikle kiraz ağaçlarının çiçek açma mevsiminde birçok ziyaretçi parka gelmektedir.

Şekil 2.4. Ueno Park

Chapultepec Parkı, Meksika

Latin Amerika’da bulunan bu parkın kurulmasındaki temel amaç temiz bir ekolojik alan yaratmaktır ve bu ülkenin en büyük parkıdır. Parkın içerisinde müze ve kaleler bulunmaktadır. Park alanı içinde: göller, spor tesisleri, botanik bahçe, hayvanat bahçesi, müze ve kale bulunmaktadır. Yürüyüş ve piknik alanları bulunmaktadır. Genellikle hafta sonları kalabalıktır (<https://www.dunyanin-en-guzel-7-parki>). Rekreasyon alanı olarak çekici ve tarihi alanları çok olan kent parktır. Kahraman çocuklar anıtı, Chapultepec kalesi, Ulusal tarih müzesi, Antropoloji müzesi, Maya mezarı- Pakamın Mezarı gibi birçok rekreasyon alanı vardır.

Şekil 2.5. Chaultepec Parkı

2.4. Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımı Etkileyen Faktörler

Bireyin rekreasyon etkinliklerine tutumu ve yönelmesinin bireyden bireye farklılık göstermektedir. Buna göre; bireyler rekreasyon etkinliklerine katılımında sekiz gereksinimi gidermektedirler (Kılbaş, 2004,s.125).

- 1- Kendini yenileme gereksinmesi,
- 2- Ödünleme gereksinmesi,
- 3- Eğitim gereksinmesi,
- 4- Gözlem gereksinmesi,
- 5- İletişim gereksinmesi,

- 6- Bütünleşme gereksinmesi,
- 7- Gruplaşma gereksinmesi,
- 8- Kültürel etkileşim gereksinmesi.

Rekreatif katılım için teşvik edici sosyo-ekonomik faktörleri şu şekildedir (Karaküçük, 2016,s. 92-93):

- Boş zaman artışı,
- Harcanabilir gelirin artması,
- Kentleşme ve Kentlileşme
- Nüfus artışı ve hareketliliği
- Teknolojik gelişmeler
- Kitle iletişim araçlarının etkisi (Tv, internet vb.),
- Kültürel etki (inançlar, aile, etnisite vb.),
- Eğitim düzeyi,
- Çevre bilinciyle ilgili değişim ve gelişmeler,
- Değişen yeni sağlık bilinci ve isteklerin değişimi,
- Değerlerdeki değişimler,
- Siyasal otoriteler, politikalar ve diğer kuruluşların (sendika vb.) etkileri,
- Eğlence hareketinin etkisi,
- Coğrafya ve doğal zenginlerin etkisi,
- Sosyal hareketliliğin (mobilité) etkisi,
- Araç gereç malzemenin teşviki,
- Rekreatif merkezlerin cazibesi,
- Etkileşim gruplarının etkisi (aile, akraba, arkadaş-akran etkisi),
- Sosyal sınıf ve meslek faktörü,
- Demografik nitelikler ve yaş dönemleri etkisi,
- Yerleşim birimi ve yaşam ortamı etkisi (fiziki ortam ve referans gruplarından etkilenme).

Rekreasyonel faaliyetlere katılımın olumlu yönleri olduğu gibi olumsuz yönleri de vardır. Bireylerin değişik nedenlerden dolayı bu tür faaliyetlere çeşitli engeller nedeni ile katılmadıkları görülmektedir. “Engel” kavramı serbest zaman literatüründe “bireyin boş zamanlarında rekreasyonel faaliyetlere katılımını engelleyen veya kısıtlayan ve birey tarafından karşılaşılan nedenler” olarak belirtilmektedir (Demirel ve Harmandar, 2009,s. 840). Torkildsen (2005)’e göre, rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen faktörler 3 gruba ayrılmaktadır. Birinci grup olan bireysel faktörlerde, kişinin hangi yaşamda olduğu, ihtiyaçları, ilgi alanları, tutumları, yetenekleri, yetiştirilme tarzı ve kişiliği etkili olmaktadır. Örneğin; yaş, rekreasyonel etkinliklere katılımında çok önemlidir. Ancak bu etki, faaliyetin türüne ve kişiye göre değişim göstermektedir. İkinci grup faktörler, bireylerin içinde buldukları şartlar ve durumla ilgili olan faktörlerdir. Bunlar, gelir, iş, yaşam tarzı ve sosyal oluşumlar vb. unsurlardır. Üçüncü grup faktörler ise, bireyin sahip olduğu fırsat ve destek faktörlerdir. Bu faktörler birey için uygun olan kaynaklar, tesisler, programlar, faaliyetler, bunların kalitesi ve uygunluğu, yeterliliği, çekiciliği ve yönetimidir. Ayrıca bu unsurlar, tek başına, etkileşimli veya bazen de toplu olarak meydana gelebilmektedir (Tütüncü ve diğerleri, 2011,s.72). Rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen önemli unsurlardan biri de katılımcıların demografik özellikleri ve yine demografik yapılar ile bağlantı kurulabilecek olan ve diğer açıklayıcı özellikler olarak ifade edilen, katılımcıların yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, çalışma süreleri, rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklıkları gibi unsurlardır (Sarıbaş, 2015,s.51). Boş zaman ve rekreasyonla ilgili literatür incelendiğinde boş zamana katılımı etkileyen faktörleri belirlemek için bir çok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalar 1980’li yıllarda yapılmıştır.

Yapılan çalışmaların boş zaman literatürüne katkısı sadece engellerin belirlenmesi ile kısıtlı kalmamış aynı zamanda katılıma motive eden faktörlerin belirlenmesinde de yardımcı olmuştur. 1980’li yıllarda yapılan çalışmaların iki varsayımı vardır: (a) engeller hareketsiz yani sabittir ve katılımı engeller ve (b) engellerin en önemli etkisi bireyin katılımını sınırlaması veya durdurmasıdır. Başa bir ifadeyle, engelin varlığı veya yokluğu bireyin bir aktiviteye neden katıldığını veya katılmadığını açıklar (Jackson,2000,s. 62). Crawford ve ark. (1991), Jackson ve Ruck (1995), Samdahl ve Jekubovich (1997), katılımı kısıtlayan faktörleri belirleyen bazı çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışmalar hangi kısıtlayıcıların boş zaman aktiviteleri üzerinde etkili olduğunu açıklamak için metodolojik ve kavramsal yaklaşımlar getirmişlerdir. Crawford ve Godbey (1987) kısıtlayıcıları üç grupta toplamıştır. “Bireylerin psikolojik durumunu ve tavrını içeren *içsel kısıtlayıcılar*,

birbirlerinden farklı karakteristik özelliklerinin çatışmasından kaynaklanan *kişilerarası kısıtlayıcılar*, kişilerin boş zamanlarını değerlendirme biçimi ile ilgili isteklerle rekreasyonel faaliyetlerin ve alanların uyumsuzluğu sonucu oluşan *yapısal kısıtlayıcılar*dır”. Crawford ve ark. (1991) “ içsel kısıtlayıcıların rekreasyonel katılımlarda en fazla etkili faktör olduğunu ve yapısal kısıtlayıcıların ise en az etkili faktör olduğunu belirtmektedir” (Müderrişoğlu, Kutay ve Eşen, 2005,s. 40).

Walkerand Viriden (2005) yaptıkları çalışmada “ rekreasyonel kısıtlayıcıları 4 grupta toplamıştır. Bunlar; *doğal çevreye bağlı kısıtlayıcılar, sosyal çevreye bağlı kısıtlayıcılar, çevreye bağlı kısıtlayıcılar, yönetime bağlı kısıtlayıcılar*dır” (Aşıkutlu, Müderrişoğlu, 2010,s.12). Müderrişoğlu ve ark. (2005)’ nin kısıtlayıcılar ile ilgili yaptıkları çalışmada A.İ.B.Ü. Düzce Yerleşkesinde rekreasyonel faaliyetlere katılım sıklıklarını etkileyen nedenleri incelemiştir. Sonuç olarak yaptıkları Faktör Analizi ile kısıtlayıcıları kişinin fizyolojik özellikleri, arkadaşları, ekonomik durumu, kendine olan güveni, alan yetersizliği, kişisel (içsel, ruhsal nedenler) ve zaman olarak gruplamışlardır.

Boş zaman insanların seçimlerini ve katılımları etkileyen faktörler bulunmaktadır. Torkildsen bu faktörleri 3 gruba ayırmıştır (Torkildsen 2005’den aktaran; Köybaşı, 2006,s.74):

- Kişisel faktörler: Bireyin gereksinimlerini, ilgilerini, davranışlarını, yeteneklerini ve yetiştirme tarzları ile kişiliklerini içermektedir.
- Sosyal Faktörler ve Maddi Durum: Gelirleri, meslekleri, sosyal statü ve maddi durumları içermektedir.
- Fırsat Faktörleri: Kaynaklar, olanaklar, programlar, aktiviteler ve bunların kalitesi, cazibeleri ve yönetimlerini içermektedir..

Gratton (2000), yaptığı çalışmalar sonucunda bireyin rekreatif etkinliklere katılımında etkisi olabilecek bazı faktörleri sıralamıştır. Gratton’a göre bireyin rekreasyonel etkinliklere katılımını ve talebini belirleyen en önemli faktörleri “para”dır. Buradaki para kavramı; spor tesisi ücreti, katılımda yiyecek-içeceğe verilecek ücret, malzeme kiralama ücreti, üyelik veya katılım ücreti ve ekipman (elbise ve ayakkabı vb) için harcanan parayı bireyin karşılayabilme durumudur (Karaküçük, 2007,s. 111-112). Bir diğer çalışma Çoruh (2013, 34) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi’nde

üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimlerinin ve rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörleri belirleyerek, bu sebepleri bazı değişkenlere göre farklılaşım farklılaşmadığını belirlenmiştir ve araştırmaya gönüllü katılmış olan lisans öğrencileri, 239 erkek ve 251 kadın olmak üzere toplam 490 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Elde edilen sonuçlar, zaman ve ilgi eksikliği en önemli kısıtlayıcı olduğunu göstermiştir. Başka bir çalışmada ise (Karaküçük, 2007), Ankara’da bulunan vakıf ve kamu üniversitelerinde görev yapan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının örneklem grubunu Ankara ilinde çalışan 96 erkek ve 114 kadın olmak üzere toplam 210 öğretim elemanı oluştururken ayrıca 157 erkek ve 180 kadın olmak üzere toplam 337 öğretim elemanı oluşturmuştur. Elde edilen verilerde daha çok zaman, tesis, ulaşım ve para alt boyutlarında yoğunlaştığı sonucuna varılmıştır.

Aşıkutlu (2008), Ankara Göksu Parkı ve Harikalar Diyarı Parkında rekreasyonel motivasyon ve kısıtlayıcıları belirlemek için gerçekleştirmiştir. Araştırmaya 500 kişi katılmıştır. Göksu Parkında ve Harikalar Diyarı Parkında kullanıcıları hiçbir faktörün motive ettiği görülmemektedir. Göksu Parkında kullanıcıları içsel nedenler kısıtlarken, Harikalar Diyarı Parkında kullanıcıları alan yetersizliği, ekonomi, güvenlik kısıtlamaktadır. Göksu Parkında kullanıcıları hiçbir faktör kısıtlamazken, Harikalar Diyarı Parkında kullanıcıları alan yetersizliği, kalabalık, güvenlik, içsel nedenler kısıtlamaktadır (Aşıkutlu,2008). Sağlık ve Morçin (2014), yaptıkları araştırmada üniversite öğrencilerinin kırsal rekreasyonel faaliyetlere katılımını etkileyen kısıtlayıcıları belirlemiştir. Çalışma Doğu Anadolu bölgesinde bulunan Ardahan ilinin Çıldır ilçesinde yapılmıştır. 150 üniversite öğrencisi araştırmaya katılmıştır. Elde edilen verilere göre üniversite öğrencilerinin aktivitelere katılımında etkili olan kısıtlayıcılar, hava şartlarının uygunsuzluğu, malzemelerin yetersizliği, aktivitelerin pahalılığı ve maddi durum yetersizliği olarak belirlenmiştir.

Rekreasyonel açık alanların kullanıcı kısıtlayıcıların belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada Altınparkta bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımındaki kısıtların cinsiyete, yaşa, eğitime, aylık hane halkı gelirine, iş durumlarına, ulaşım türlerine, rekreasyon alanına geliş sıklıklarına ve rekreasyon alanlarında kalış sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğine dair hipotezler test edilmiştir.

- Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları cinsiyete göre farklılık göstermektedir şeklinde olan *H1 hipotezi* reddedilmiştir.
- Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları yaşa göre farklılık göstermektedir şeklinde olan *H2 hipotezi* reddedilmiştir.
- Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları eğitim durumlarına göre farklılık göstermektedir şeklinde olan *H3 hipotezi* kabul edilmiştir.
- Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları aylık hane gelirine göre farklılık göstermektedir şeklinde olan *H4 hipotezi* kabul edilmiştir.
- Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları iş durumlarına göre farklılık göstermektedir şeklinde olan *H5 hipotezi* kabul edilmiştir.
- Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları rekreasyon alanına ulaşım türlerine göre farklılık göstermektedir şeklinde olan *H6 hipotezi* reddedilmiştir.
- Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları rekreasyon alanına geliş sıklıklarına göre farklılık göstermektedir şeklinde olan *H7 hipotezi* kabul edilmiştir.
- Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları rekreasyon alanında kalış sürelerine göre farklılık göstermektedir şeklinde olan *H8 hipotezi* reddedilmiştir.

2.4.1. Rekreasyonda Kullanıcı Kısıtlayıcısı

Bireylerin bir işi veya bir aktiviteyi yaparken sınırlayan, engelleyen faktörlerin tümü “*kısıtlayıcı*” olarak tanımlanabilmektedir. Kısıtlayıcılar, bireylerin yaptığı işe ve etkinliklere göre değişiklik göstermektedir.

Rekreasyon etkinlikleri, bireylerin ihtiyacına göre sürekli olarak değişim içerisindedir. Toplumsal yapıda bir işlev üstlenen rekreasyon etkinlikleri, toplumun ve bireylerin sosyo-ekonomik değerlerine göre etkileşim içerisindedir (Kılbaş,2004,s.10). Rekreasyon etkinlik alanları, rekreasyonun şekline, süresine, bireylerin katılım tarzlarına, ekonomik durumlara ve coğrafi koşullara göre çeşitlilikler göstermektedir (Karaküçük ve Akgül,2016,s.67).

Rekreasyona katılanlar için kentsel ve açık alanlarda yapılan rekreasyon çeşitlerinin önemi büyüktür. Bu nedenle rekreasyon ile ilgili farklı istek ve beklentileri olmaktadır. Dolayısıyla bu beklentiler bireylerin katılımlarında bazı kısıtlayıcılar ortaya çıkarmaktadır. Kısıtlayıcılar kişisel olabilmekle birlikte rekreasyon alanlarından kaynaklanan sorunlarda olabilmektedir. Ayrıca, kullanıcıların rekreasyon alanlarındaki genel memnuniyetlerine de

etkileri olmaktadır. Bu kısıtlayıcılar literatürde az olmakla birlikte hava şartlarının uygun olmaması, ekipmanların yetersiz olması, aktivitelerin pahalı bulunması, ekonomik durum yetersizliği, kişisel ve içsel nedenler, rekreasyon alanı ile ilgili sorunlar, güvenlik ve ulaşım gibi birçok neden kısıtlayıcı faktörü olabilmektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Açık alan rekreasyonel faaliyetlerine katılımı etkileyen kısıtlayıcıları belirlemek ve bu kısıtlayıcıların katılımcıların sosyo-ekonomik özelliklerine göre nasıl değişim gösterdiğini ortaya koymak ve kullanıcılar açısından açık alan kısıtlayıcılarının belirlenmesidir.

3.2. Araştırmanın Önemi

Ankara'da bulunan Altınpark'ta rekreasyonel açık alanların kullanıcı kısıtlayıcılarının belirlenmesi konusunun seçilmesindeki temel etken, son yıllarda açık alan rekreasyonunun artış göstermesi ve bu alanların özellikle kent ölçeğinde kullanıcı yoğunluğundaki artış birçok araştırmanın temelini oluşturmasıdır. Kentsel çevre düzenlemelerinde parklar doğayı temsil etmektedir. Rekreasyona olan ihtiyacın açık alan rekreasyonundan karşılanarak bu ihtiyaç en aza indirgenmelidir. Bunun için kullanıcıların rekreasyona katılmalarını engelleyen faktörler araştırılmalıdır. Açık alanların, insanların kendilerini yenilemek ve doğaya özlemlerini de gidermek için gittikleri mekânlar durumunda oldukları söylenebilir. Fakat zaman içerisinde çeşitli nedenlerden dolayı bu parklara beklenen yoğunlukta katılımcının gelmemesi durumlarıyla karşılaşmaktadır. Dolayısıyla, bu kısıtlayıcıların belirlenmesi önem taşımaktadır. Çalışmada, rekreasyonel kısıtlayıcıların belirlenmesi ve bu kısıtlayıcıların kullanıcıların sosyo-ekonomik özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığı ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu çalışmanın, parklar yönetimi konusu olarak göz önünde bulundurulduğunda, yeni parkların oluşmasında ve bu parkların rekreasyonel kısıtlayıcılarla birlikte düzenlenmesinde katkı sağlaması beklenmiştir. Dolayısıyla, var olan parkların, kullanıcıların beklentileri doğrultusunda yeniden düzenlenmesi ve özellikle açık alan rekreasyonunun gelişmesine katkı vermesi amaçlanmıştır.

3.3. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmanın temel amacı, Ankara'da bulunan Altınpark'taki kullanıcı açısından rekreasyonel kısıtlayıcıların belirlenmesi ve bu kısıtlayıcıların kullanıcı özelliklerine göre nasıl değişim gösterdiğini ortaya koymaktır. Ayrıca çalışmanın, alan kısıtlayıcıların

belirlenmesi, alan kısıtlayıcılarının hangi kısıtlayıcı grubunda olduğunun saptanması, kısıtlayıcıların ziyaretçiler üzerinde ne kadar etkili olduğunun ve katılımlarında nasıl değişiklik gösterdiği çalışmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda, kullanıcıların sosyo-ekonomik özelliklerine göre kısıtlayıcılarda değişim olup olmadığı ve kullanıcıların alan kullanım alışkanlıklarına göre değişim gösterip göstermediği ele alınacak ve bu varsayımların doğruluğu araştırılmıştır.

3.4. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlıkları

Çalışma Altınparktaki kullanıcılar ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma alanla ilgili literatür taraması ve anket çalışması ile sınırlandırılmıştır. Araştırma, Ankara ilinde yer alan Altınpark'ta ziyaretçilere uygulanacak anket çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Rekreasyon kısıtlayıcıları olarak, daha önce yapılan çalışmalarda motivasyon ve rekreasyona katılımı etkileyen unsurların analizi, açık alan rekreasyonu ve rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen kısıtlayıcıları ele alınmıştır. Bu çalışmada, açık alan rekreasyonu ve rekreasyonel kısıtlayıcılar hakkında literatür taraması yapılmıştır ve bununla birlikte çalışmada anket tekniği kullanılmıştır.

3.5. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara Altınpark'a gelen ziyaretçiler, örneklem grubunu ise parka gelen ziyaretçiler içerisinde tesadüfi örneklem metodu ile seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 500 birey oluşturmuştur. Örneklem grubunun belirlenmesinde, parka gelmiş olan ziyaretçiler içerisinde olması dikkate alınmıştır.

3.6. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı 2 bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde katılımcılarının demografik bilgilerini tanımlamaya yönelik sorulara, ikinci bölümde ise Aşıkutlu (2008) tarafından, Todd ve ark. (2001), Confer ve ark. (1996), Graefe ve ark. (1999), White ve Gray (2001), Bowes ve Dawson (1998), Perry ve Loomis (1998), Müderrisoğlu ve ark. (2005) ve Müderrisoğlu ve ark. (2006)'nın çalışmaları ile geliştirmiş olduğu ve toplamda 24 sorudan oluşan kısıtlayıcıları bulmayı amaçlayan sorular sorulmuştur. Anket maddeleri, beşli likert tipinde ölçeklendirilmiş, "1" etkisiz, "5" çok etkili olarak belirlenmiştir.

3.7. Verilerin Toplanması

Veri toplanma aracı, parka gelen ziyaretçilerin rahatsız olmamaları ve anketteki sorulara içtenlikle cevap vermelerini sağlamak amacıyla park görevlilerinden gerekli izinlerin alınarak anketlerin uygulanması sağlanmıştır. Anketlerin uygulanması ve toplanması aşamasında gizlilik ilkesine bağlı kalınmıştır.

3.8. Verilerin Analizi

Çalışmanın analizinde SPSS 22 paket programından yararlanılmıştır. Örneklem grubunu oluşturan bireylerin kişisel özelliklerinin belirlenmesinde betimsel istatistik teknikleri kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde istatistiksel yöntem olarak; T testi ve tek faktörlü varyans analizi (OneWayAnova) uygulanmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Bu bölümde araştırma grubunun demografik verilerine ilişkin değişkenlere ait bilgilere yer verilmiştir.

Çizelge 4.1. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgilerin Dağılımı

DEĞİŞKENLER		f	%
Cinsiyet	Erkek	284	56.8
	Kadın	216	43.2
	Toplam	500	100.0
Yaş	12-18	38	7.6
	19-30	265	53.0
	31-60	161	32.2
	60 ve üstü	36	7.2
	Toplam	500	100.0
Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	15	3.0
	İlköğretim	49	9.8
	Lise	115	23.0
	Üniversite	293	58.6
	Lisansüstü	28	5.6
	Toplam	500	100.0
Aile Aylık Geliri	1300'den az	53	10.6
	1301-2000	151	30.2
	2001-4000	222	44.4
	4001-6000	67	13.4
	6001 ve üstü	7	1.4
	Toplam	500	100.0
İş Durumu	Çalışıyor	293	58.6
	Öğrenci	143	28.6
	Çalışmıyor	22	4.4
	Emekli	42	8.4
	Toplam	500	100.0

Çizelge 4.1'deki dağılım incelendiğinde araştırmaya katılan ziyaretçilerin %56.8'i erkek, %53.0'ının 19-30 yaş arası olduğu, %58.6'sının akademik durumunun üniversite olduğu,

%44.4'ünün aile aylık gelirinin 2001-4000 olduğu, %58.6'sının iş durumunun çalışıyor olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.2. Katılımcıların Parka Kimlerle Geldiklerine İlişkin Dağılımlar

Parka Kimlerle Geldiği	f	%
Aile	142	28.4
Arkadaşlar	281	56.2
Yalnız	77	15.4
Toplam	500	100.0

Çizelge 4.2'deki verilere göre, katılımcıların %56.2'sinin parka arkadaşlarıyla geldiği görülürken, %28.4'ünün ise ailesiyle birlikte geldiği tespit edilmiştir.

Çizelge 4.3. Katılımcıların Parka Ulaşımına İlişkin Bilgiler

Parka Nasıl Ulaştığı	f	%
Araba	108	21.6
Yaya	202	40.4
Otobüs-minibüs	174	34.8
Bisiklet	16	3.2
Toplam	500	100.0

Çizelge 4.3'e bakıldığında, katılımcıların %40.4'ünün parka yaya geldiği, %34.8'inin otobüs-minibüsle geldiği görülürken, arabasıyla gelenler %21.6'dır.

Çizelge 4.4. Katılımcıların Parka Geliş Sıklığına İlişkin Dağılımlar

Parka Geliş Sıklığı	f	%
Yılda birden az	21	4.2
Yılda bir ve daha çok	194	38.8
Ayda bir ve daha çok	176	35.2
Haftada bir ve daha çok	85	17.0
Hergün	24	4.8
Toplam	500	100.0

Çizelge 4.4’de katılımcıların parka geliş sıklığının %38.8’inin yılda bir ve daha çok, %35.2’sinin ise ayda bir ve daha çok olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.5. Katılımcıların Parkta Geçirdiği Zamana İlişkin Bilgiler

Parkta Geçirdiği Zaman	f	%
Yarım saatten az	15	3.0
Yarım saat- bir saat arası	133	26.6
1-2 saat arası	228	45.6
2 saat ve üzeri	124	24.8
Toplam	500	100.0

Çizelge 4.5’deki verilere göre katılımcıların %45.6’sının parkta kalış süresi 1-2 saat arası olduğu, %26.6’sının parkta kalış süresinin yarım saat-1 saat arası olduğu ve %24.8’inin 2 saat ve üzeri olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.6. Katılımcıların Yaşadığı İlçeye İlişkin Bilgiler

Yaşadığı İlçe	f	%
Akyurt	1	0.2
Altındağ	302	60.4
Ayaş	12	2.4
Bala	1	0.2
Çankaya	95	19.0
Elmadağ	1	0.2
Etimesgut	7	1.4
Gölbaşı	3	0.6
Keçiören	29	5.8
Mamak	8	1.6
Pursaklar	4	0.8
Sincan	7	1.4
Yenimahalle	30	6.0
Toplam	500	100.0

Çizelge 4.6’da verilen bilgilere göre katılımcıların yaşadığı ilçelerden % 60.4’ü Altındağ olduğu , %19.0’ı Çankaya olduğu , %6.0’ı Yenimahalle olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.7. Katılımcıların Ankara’da Yaşama Sürelerine İlişkin Dağılımlar

Ankara’da Yaşama Süresi	F	%
1-5 Yıl	129	25.8
6-10 Yıl	76	15.2
10 Yıldan Fazla	295	59.0
Toplam	500	100.0

Çizelge 4.7 incelendiğinde, katılımcıların Ankara’da yaşama süresinin %59.0’ının 10 yıldan fazla olduğu, %25.2’sinin 1-5 yıl olduğu ve %15.2’sinin ise 6-10 yıl olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Katılımcıların Rekreasyon Kısıtlayıcı Faktörlerine İlişkin Bilgiler

Çizelge 4.8. Altınpark Kısıtlayıcı İfadeleri

İfadeler	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
1.Kalabalık nedeniyle yalnız kalamamak	2,54	1,26
2.Sessiz yerler bulunmaması	2,65	1,28
3.Alanın doğal olmaması	2,60	1,29
4.Doğayla bütünleşememek	2,70	1,35
5. Alan içinde çok fazla yasak ve kısıtlama bulunması	2,36	1,18
6.Alanın ulaşımın kolay olmaması	2,40	1,30
7.Alana girişin sınırlandırılmaması	2,16	1,16
8.Alana ulaşım giderinin yüksek olması	2,06	1,25
9.Arkadaşlarımla buradaki faaliyetlere katılmak istememesi	2,30	2,50
10.Vakit bulamamak	2,97	1,34
11. Maddi durumumun buradaki faaliyetleri gerçekleştirmeye yeterli olmaması	1,96	1,21
12.Sağlık durumumun elverişli olmaması	1,86	1,27
13.Alanda yeterli sayıda aktivitenin bulunmaması	2,55	1,29
14.Dinlenecek ve gölgelik alanların sayılarının yeterli olmaması	2,83	1,34
15.İnsanların ortak kullanım alanlarına gerekli önemi vermemesi ve korumaması	3,41	1,60
16. İnsanların yasaklara uymamaları	3,26	1,38
17.Emniyet ve güvenliğin yeterli olmaması	2,96	1,41
18.Tur ve gezilerin sık olarak düzenlenmemesi	2,53	1,38
19.Kültürel ve ahlaki yapının engellemesi	2,52	1,35
20.Aydınlanmanın yeterli olmaması	2,69	1,47
21.Piknik alanlarının yeterli olmaması	2,88	1,43
22.Spor alanlarının yeterli olmaması	2,87	1,42
23.Sosyal ve kültürel etkinliklerin yeteri kadar düzenlenmemesi	2,92	1,61
24.Çocuk oyun alanının yeterli olmaması	2,17	1,35

Bu çalışmada kısıtlayıcıların bulunması üzerine 24 adet kriter değerlendirilmiştir. Çalışmada kriterler 6 faktörde toplanmıştır. Bu faktörler güvenlik, alan yetersizliği, ekonomi, kalabalık, davranış bozukluğu, içsel nedenlerdir. Ölçeğe ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiş ve Çizelge 4.8 de gösterilmiştir. Çizelge 4.8 incelendiğinde “İnsanların ortak kullanım alanlarına gerekli önemi vermemesi ve korumaması” (İfade ort: 3,41) ve “İnsanların yasaklara uymamaları” (İfade ort: 3,26) ifadeleri katılımcıların en olumlu yanıt verdikleri ifadeler olurken, ‘Sağlık durumunun elverişli olmaması’ (İfade ort: 1,86) ve “Maddi durumunun buradaki faaliyetleri gerçekleştirmeye yeterli olmaması” (İfade ort: 1,96) ifadeleri ise katılımcıların en az katıldıkları ifade olarak tespit edilmiştir. Davranış bozukluğu faktörü yüksek çıkarken, sırasıyla alan yetersizliği, kalabalık, içsel nedenler olumlu yanıtlar sonucu yüksek çıkmıştır. Ekonomi faktörler ve güvenlik faktörü düşük çıkmıştır.

4.3. Katılımcıların Demografik Faktörler ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtların Bazı Değişkenlere Göre Analiz Sonuçları

Çizelge 4.9. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Srb. Der.	P
Erkek	284	2,63	0,79	1,430	498	0,153
Kadın	216	2,53	0,71			

Ankete katılan kişilerin cinsiyetlerine göre rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtların farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve sonuçları Çizelge 4.9’da verilmiştir. Bu sonuca göre 0,153 önem düzeyi ile H_1 hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile bireylerin cinsiyetleri ile rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

Çizelge 4.10. Katılımcıların Yaşları ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
12-18	38	2,44	0,62	1,592	3	0,190
19-30	265	2,55	0,73			
31-60	161	2,68	0,78			
61 ve üzeri	36	2,65	0,90			

Ankete katılan kişilerin yaşlarına göre rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtların farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Çizelge 4.10'da verilmiştir. Bu sonuca göre 0,190 önem düzeyi ile H₂ hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile bireylerin yaşları ile rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

Çizelge 4.11. Katılımcıların Eğitim Durumları ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Okur-yazar değil	15	2,52	0,86	,722	4	0,008*
İlköğretim	49	2,52	0,83			
Lise	115	2,54	0,69			
Önlisans/Lisans	293	2,72	0,76			
Lisansüstü	28	2,73	0,74			

Ankete katılan kişilerin eğitim durumlarına göre rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtların farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Çizelge 4.11’de verilmiştir. Bu sonuca göre 0,008 önem düzeyi ile H_3 hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile bireylerin eğitim durumları ile rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$).

Ayrıca araştırmaya katılan bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarında kısıtlayıcıları ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde eğitim düzeyi arttıkça kısıtlarının da arttığı tespit edilmiştir. Çizelge 4.3 incelendiğinde okur yazar olmayan kişilerin, lisansüstü eğitime sahip kişilere göre daha az kısıtlayıcılara sahip olduğu görülmektedir (okuryazar değil ifade ort: 2,52; lisansüstü ifade ort: 2,73).

Çizelge 4.12. Katılımcıların Aylık Hane Halkı Geliri ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
1300'den az	53	2,91	0,72	3,154	4	0,014*
1301-2000	151	2,57	0,73			
2001-4000	222	2,57	0,76			
4001-6000	67	2,51	0,78			
6001 ve üstü	7	2,19	0,62			

Ankete katılan kişilerin aylık hane halkı gelirlerine göre rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtların farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Çizelge 4.12’de verilmiştir. Bu sonuca göre 0,014 önem düzeyi ile H_4 hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile bireylerin aylık hane halkı gelirleri ile rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$).

Ayrıca araştırmaya katılan bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarında kısıtlayıcıları ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde aylık hane halkı geliri arttıkça kısıtlarının azaldığı tespit edilmiştir (1300 TL'den az ifade ort, 2,91; 6001 TL ve üstü ifade ort:2,19). Çizelge 4.4 incelendiğinde gelir ile rekreasyon etkinliklerine katılımlardaki kısıtlar arasında ters yönde bir ilişkinin varlığından söz etmek mümkündür.

Çizelge 4.13. Katılımcıların İş Durumları ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Çalışıyor	293	2,76	0,77	1,279	3	0,007*
Öğrenci	143	2,52	0,69			
Çalışmıyor	22	2,58	0,67			
Emekli	42	2,54	0,87			

Ankete katılan kişilerin iş durumlarına göre rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtların farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Çizelge 4.13'de verilmiştir. Bu sonuca göre 0,007 önem düzeyi ile H_5 hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile bireylerin iş durumları ile rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$).

Ayrıca araştırmaya katılan bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarında kısıtlayıcıları ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde çalışan insanların çalışmayanlara göre kısıtlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Çalışıyor ifade ort: 2,76; öğrenci ifade ort: 2,52; çalışmıyor ifade ort: 2,58; emekli ifade ort:2,54).

Çizelge 4.14. Katılımcıların Rekreasyon Alanına Ulaşım Türleri ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Araba	108	2,58	0,69	,396	3	0,756
Yaya	202	2,62	0,80			
Otobüs-Minibüs	174	2,55	0,73			
Bisiklet	16	2,70	0,81			

Ankete katılan kişilerin rekreasyon alanına ulaşım türlerine göre rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtların farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Çizelge 4.14’de verilmiştir. Bu sonuca göre 0,756 önem düzeyi ile H_0 hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile bireylerin rekreasyon alanına ulaşım türleri ile rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

Çizelge 4.15. Katılımcıların Rekreasyon Alanına Geliş Sıklıkları ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Yılda birden az	21	2,68	0,74	7,148	4	0,000*
Yılda bir ve daha çok	194	2,46	0,72			
Ayda bir ve daha çok	176	2,52	0,66			
Haftada bir ve daha çok	85	2,85	0,82			
Her gün	24	3,08	1,06			

Ankete katılan kişilerin rekreasyon alanına geliş sıklıklarına göre rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtların farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Çizelge 4.15’de verilmiştir. Bu sonuca göre 0,000 önem düzeyi ile H_7 hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile bireylerin rekreasyon alanına geliş sıklıkları ile rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$).

Ayrıca araştırmaya katılan bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarında kısıtlayıcıları ölçmeye ilişkin verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde her gün rekreasyon alanını ziyaret eden kişilerin yılda bir ve daha çok ziyaret eden kişilere göre daha fazla kısıtlayıcısının olduğu tespit edilmiştir (Her gün ifade ort: 3,08; Yılda bir ve daha çok ifade ort: 2,46). Çizelge 4.7 incelendiğinde kişilerin rekreasyon alanlarına gelme sıklığı arttıkça rekreasyon etkinliklerine katılımlardaki kısıtların da arttığı görülmektedir.

Çizelge 4.16. Katılımcıların Rekreasyon Alanında Kalış Süreleri ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Kısıtları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:500)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Yarım saatten az	16	2,71	0,47	,393	4	0,813
Yarım saat- bir saat arası	133	2,61	0,78			
Bir iki saat arası	227	2,58	0,74			
İki Saat ve üzeri	124	2,57	0,78			

Ankete katılan kişilerin rekreasyon alanında kalış sürelerine göre rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtların farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve sonuçları Çizelge 4.16’da verilmiştir. Bu sonuca göre 0,813 önem düzeyi ile H_8 hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile bireylerin rekreasyon alanında kalış süreleri ile rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p > 0,05$).

Çizelge 4.17. Hipotezlerin Testine İlişkin Sonuç Tablosu

NO	HİPOTEZ	SONUÇ
H1	Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları cinsiyete göre farklılık göstermektedir.	RED
H2	Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları yaşa göre farklılık göstermektedir.	RED
H3	Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları eğitim durumlarına göre farklılık göstermektedir.	KABUL
H4	Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları aylık hane halkı gelirlerine göre farklılık göstermektedir.	KABUL
H5	Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları iş durumlarına göre farklılık göstermektedir..	KABUL
H6	Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları rekreasyon alanına ulaşım türlerine göre farklılık göstermektedir.	RED
H7	Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları rekreasyon alanına geliş sıklıklarına göre farklılık göstermektedir.	KABUL
H8	Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki kısıtları rekreasyon alanında kalış sürelerine göre farklılık göstermektedir.	RED

5. TARTIŞMA

Rekreasyonel kısıtlayıcılar ile ilgili yapılan çalışmalar kullanıcıların açık alan rekreasyonuna katılmalarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi açısından öneme sahiptir. Bu çalışmalar ile kısıtlayıcılar belirlenmekle birlikte bu veriler ışığında alınacak yönetim ve planlama kararları ile kullanıcıların deneyimlerinin kalitesini arttırmak mümkündür. Bu çalışmada ise açık alan rekreasyonel faaliyetlerine katılımı etkileyen kısıtlayıcıların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte rekreasyonel kısıtlayıcılarının yer aldığı gruplar kullanıcı kısıtlayıcıları kapsamında yeniden oluşturulmaya çalışılmıştır.

Parka göre kısıtlayıcıların kullanıcıların yaşlarına göre değişim göstermediği belirlenmiştir. Altınparka gelen kullanıcıların çoğunluğunu 19-30 yaş arası kullanıcılar oluşturmaktadır. Özellikle bu yaş grubunun üniversitede okuyan, üniversiten yeni mezun olan ya da yeni iş hayatına atılmış kullanıcılardan oluştuğu söylenebilir. Bu yaş grubunun aktif olarak rekreasyon aktivitelerine katılmaları gerektiği ve sosyalleşmeye açık oldukları için parka geldikleri düşünülebilir. Ancak rekreasyon faaliyetlerine katılımlarındaki kısıtları yaşa göre farklılık göstermemiştir. Aşikkutlu (2008) yaptığı çalışmada Göksu parkına gelen kullanıcıların 21-30 yaş grubu çoğunluğu oluşturduğu belirtmiştir ve çalışmasında yaş etkeninin motivasyonlar ve kısıtlayıcılar üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada kullanıcıların yaş etkeninin kısıtlayıcılar üzerinde etkisi araştırılmıştır. Yapılan bu çalışmada yaş etkeninin etkili olmadığı söylenebilir. Yaşın kısıtlayıcılar üzerine etkisini araştıran Searle ve Jackson (1985) yaptıkları çalışmada kısıtlayıcıların genç ve yaşlı kullanıcıları, orta yaş kullanıcılar göre daha çok kısıtladığını saptamışlardır. Yapılan bu çalışmada ise Göksu Parkında 50 yaşın üzerindeki kullanıcıları kalabalık ve davranış bozukluğu faktörleri etkilerken, Harikalar Diyarı Parkında 31-40 yaş grubundaki kullanıcıları alan yetersizliği faktörünün kısıtladığı sonucuna ulaşılmıştır. Altınparkta kısıtlayıcılar ile yaşın arasında bir farklılık olmamasının nedeni genç, orta ve yaşlı kullanıcıların parka gelirken herhangi bir aktivite düşünmedikleri ve çoğu kullanıcının kısıtlayıcı faktörlerini dikkate almadıkları olabilir.

Parka göre kısıtlayıcıların, kullanıcıların cinsiyetlerine göre değişim göstermediği belirlenmiştir. Altınparka gelen erkek kullanıcıların kadın kullanıcılar göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni kadın kullanıcıların erkek kullanıcılar göre güvenlik faktörüne daha fazla önem vermesi olabilir. Yapılan bu çalışmaya benzer olarak;

Thapa ve ark. (2004) su aktivitelerinin yoğun olduğu bir rekreasyonel alanda yaptıkları çalışma da alana gelen kullanıcıların çoğunun bay olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca Alexandris ve Carrol (1997) yaptığı çalışmada kadın katılımcıların kısıtlayıcılardan daha çok etkilendiğini belirtmiştir. Bir başka çalışmada ise Sarıkaya (2007) Göksu Parkında yaptığı çalışmada kullanıcıların beklentilerini incelemiş ve alana gelen kullanıcıların çoğunluğunun bayan olduğu sonucuna varmıştır. Yapılan bu çalışmada ise Altınparkta kısıtlayıcıların cinsiyet üzerinde etkisi görülmemiştir. Bunun nedeni erkek kullanıcıların kadın kullanıcılara göre güvenlik açısından daha rahat olabilmeleri ve kalabalık alanlarda rahat bir şekilde vakit geçirebilmeleri olabilir. Ayrıca kadın kullanıcılar günlük ve iş hayatının stresinden dolayı az gürültülü ortamlarda vakit geçirmek isteyebilirler. Ekonomik faktörler de kadın kullanıcıların katılımında etkili olabilir.

Parka göre kısıtlayıcıların kullanıcıların eğitim durumuna göre değişim gösterdiği belirlenmiştir. Yapılan çalışma kapsamında parka gelen kullanıcıların büyük kısmını üniversite okuyan kullanıcıların oluşturduğu saptanmıştır. Bunun nedeni olarak; Altınparkın üniversiteye yürüyüş mesafesinde olması ve üniversite öğrencilerinin boş zamanlarında parka gelerek vakit geçirdikleri söylenebilir. Ayrıca çalışmada lisansüstü öğrencilerinin az olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun nedeni olarak; lisansüstü öğrencilerin boş zamanının çok az olduğu ve rekreasyon aktivitelerine katılmalarını engellediği söylenebilir. Çalışmada okur- yazar olmayan kullanıcıların parka daha az geldikleri sonucuna varılmıştır. Bunun nedeni olarak; okur yazar olmayan bireylerin park ve aktiviteler hakkında bilgi edinememeleri olabilir. Benzer olarak Searle ve Jackson (1985) eğitim düzeyinin kısıtlayıcılar üzerine yaptığı çalışmada eğitim düzeyi arttıkça kısıtlayıcıların en aza indirildiği belirtilmektedir. Aşıkutlu (2008) yaptığı çalışmada Göksu Parkına gelen kullanıcıların büyük kısmını üniversitede okuyan kullanıcıların oluşturduğu, Harikalar Diyarı Parkına gelen kullanıcıların büyük kısmını lisede okuyan kullanıcıların oluşturduğu sonucuna varmıştır. Bunun nedeni olarak; Göksu Parkının kısa süreli yürüyüş ve gezintiye dayalı aktivitelere uygun olduğunu bununda boş zamanı kısıtlı olan üniversitede okuyan kullanıcılara daha uygun olduğunu belirtmiştir.

Yapılan bu çalışma ile parka göre kısıtlayıcıların kullanıcıların iş durumuna göre değişim gösterdiği belirlenmiştir. Altınparka gelen kullanıcılar çoğunluğu çalışmakta olan bireylerden ve öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışan insanların çalışmayanlara göre kısıtlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun nedeni olarak; çalışan

insanların çalışmayan insanlara göre parktaki aktivitelere katılmalarında ekonomik durumu açısından rahat olabildikleri söylenebilir. Parka öğrenciler de kullanıcı olarak çoğunluktadır. Bunun nedeni olarak; parktaki aktivitelerin öğrencilere uygun olması ve öğrencilerin daha fazla boş zamanlarının olması olabilir.

Yapılan bu çalışma ile parka göre kısıtlayıcıların kullanıcıların ulaşım şekline göre değişim göstermediği belirlenmiştir. Parka gelen kullanıcıların büyük kısmının yaya olarak geldiği sonucuna varılmıştır. Bunun nedeni olarak; parkın yerleşim merkezlerine yakınlığı olarak gösterilebilir. Anket çalışması uygulanırken Altınpark çevresinde yerleşim birimlerinin daha çok olduğu ve üniversitenin de olduğu görülmüştür. Bu sebepten dolayı kullanıcıların parka yaya olarak gelmeyi seçtikleri söylenebilir. Ayrıca parka gelen kullanıcıların çoğunluğu da parka otobüs-minibüs ile gelmektedir. Aşıkutlu ve Müderrisoğlu (2010) yaptığı çalışmada alana ulaşım şekli etkili kullanıcı özelliğidir. Crompton ve Kim (2004)'in yaptığı çalışmada da alan deneyimi fazla olan kullanıcıların kısıtlayıcılardan daha fazla etkilendiği görülmektedir. Ancak bu çalışmada kısıtlayıcıların ulaşım şekline göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bunun nedeni olarak kullanıcıların parka gelirken ulaşım şeklinin önemli olmadığı ve kullanıcılara göre bunun bir kısıt olmadığı söylenebilir.

Yapılan bu çalışma ile parka göre kısıtlayıcıların kullanıcıların aylık hane halkı gelir durumuna göre değişim gösterdiği belirlenmiştir. Parka gelen kullanıcıların büyük bir kısmının aylık hane gelir durumu 2001-4000 TL olduğu sonucuna varılmıştır. Kısıtlayıcılarla ilgili olarak Johnson ve ark. (2001)'nin açık rekreasyon alanlarında yaptıkları çalışmada kullanıcıların az paralarının olmasının kullanıcıları etkileyen başlıca kısıtlayıcı olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmaya benzer olarak yaptığım çalışmada da kullanıcıların aylık gelir durumları arttıkça parka gelme durumları da artmaktadır. Ancak Aşıkutlu ve Müderrisoğlu (2010)'nun yaptığı çalışmada diğer çalışmalardan daha farklı bir sonuç çıkmıştır. Kullanıcıların gelir durumları kısıtlayıcılar içinde en fazla etkili olan özellik olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada en yüksek gelire sahip kullanıcıların belirlenen tüm kısıtlayıcılardan etkilendiği görülmektedir.

Yapılan bu çalışma kapsamında parka göre kısıtlayıcıların kullanıcıların alana geliş sıklığına göre değişim gösterdiği belirlenmiştir. Bu parka yılda bir ve daha çok gelmeyi seçtikleri belirlenmiştir. Bu çalışmaya benzer olarak Aşıkutlu (2008) yaptığı çalışmada Harikalar diyarı ve Göksu parkına kullanıcıların yılda bir ve daha çok geldiklerini

belirtmiştir. Sarıkaya (2007) yaptığı çalışmada Göksu Parkına gelen kullanıcıların yoğunluğunun yaz mevsiminde yılda birkaç kez geldiğini belirtmiştir. Bu çalışmada ise kullanıcıların rekreasyon alanlarına gelme sıklığı arttıkça rekreasyon etkinliklerine katılımlardaki kısıtların da arttığı görülmektedir.

Yapılan bu çalışma ile parka göre kısıtlayıcıların kullanıcıların rekreasyon alanında kalış sürelerine göre değişim göstermediği belirlenmiştir. Altınparkta kullanıcıların yoğunluğunun 1-2 saat arasında zaman geçirdiği sonucuna varılmıştır. Ancak kullanıcıların kalış süreleri ile kısıtlayıcılar arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bunun nedeni olarak; kullanıcıların parkta zaman geçirirken kalmalarında veya gitmelerinde herhangi bir kısıt olmadığı söylenebilir. Ayrıca kullanıcıların parkta kalış süreleri ile rekreasyon aktivitelerine katılımında bir kısıt olmadığı, aktivitelerine katılırken kalış sürelerinin önemli olmadığı ve serbest olarak zaman geçirildiği olabilir.

Yapılan çalışma kapsamında parka göre kısıtlayıcılar belirlenmiştir. Altınparkta kullanıcılar önem sırasına göre kullanım alışkanlıkları, davranış bozukluğu, alan yetersizliği, kalabalık, içsel nedenler, ekonomi ve güvenlik kısıtlamaktadır. Öncelikle davranış bozukluğu parkta kullanıcıların kullanım alışkanlıklarını kısıtlamaktadır. Bunun nedeni olarak kullanıcıların alana geldikleri zaman çevrelerine zarar vermeleri ve parkta yasaklara uymamaları olarak gösterilebilir. Ayrıca ekonomi ve güvenlik kullanıcılar için en son sıradaki kısıtlayıcılardır. Bunun nedeni olarak güvenliğin parkta en iyi şekilde sağlanabilmesinden dolayı kullanıcıları daha az kısıtladığı söylenebilir. Ekonomi faktörünün en az etkilemesinin nedeni ise parka gelen kullanıcıların aylık hane geliri parkta zaman geçirebilmesine uygun olmasından dolayı olabilir. Çalışmada kullanıcı kısıtlayıcıları daha çok içsel kısıtlayıcılar, kişilerarası kısıtlayıcılar ve yapısal kısıtlayıcılar olarak 3 grup altında incelenmiştir. Sonuçlara göre içsel kısıtlayıcılar, kullanıcıların açık alanda rekreasyonel faaliyetlere katılımındaki kısıtlayıcılarıdır.

Altınparkta anket uygulanarak rekreasyonel açık alan kısıtlayıcılarının belirlenmesini araştıran bu çalışmanın katkıları ve eksikleri bu bölümde açıklanmıştır. Çalışmanın katkılarından bahsetmek gerekirse çalışma yapılan parkta doğru yönetim planları yapılmasını ve parka gelen kullanıcıların istek ve ihtiyaçlarına göre düzenlemeler yapılması sağlanabilir. Dolayısıyla her kullanıcı tipine göre uygun aktivite çalışmaları yapılabilir. Yerel yönetimleri bu konuda haberdar ederek parkla ilgili yeni planlar

yapılabilir veya var olan düzeltilebilir. Ayrıca parklar içerisinde bu çalışmalar sık sık yapılmalıdır. Çünkü bu çalışmaların tekrarlanması yerel yönetimlere geri bildirim için büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışmanın, parklar yönetimi konusu olarak göz önünde bulundurulduğunda, yeni parkların oluşmasında ve bu parkların rekreasyonel kısıtlayıcılarla birlikte düzenlenmesinde katkı sağlaması beklenmektedir. Dolayısıyla, var olan parkların kullanıcıların beklentileri doğrultusunda yeniden düzenlenmesi ve özellikle açık alan rekreasyonun gelişmesine katkı vermesi amaçlanmaktadır. Bu tip çalışmaların, kent parklarının sayısının sürekli arttığı Ankara'da bulunan Mavi Göl, Mogan Gölü, Seğmenler Parkı vb. diğer büyük parklarda tekrarlanarak Ankara'da genel anlamda kullanıcı profili çıkartılarak kullanıcı özelliklerinin kısıtlayıcılar üzerinde etkileri ortaya konulabilir. Bu sayede ileride yapılması düşünülen parklarla ilgili olarak yapılan çalışmalarda kent parkları ile ilgili olumsuzluklar en aza indirgenebilir ve bu bilgiler ışığında gelecekte yapılacak çalışmalara altyapı olabileceği söylenebilir. Fakat çalışmanın eksik yönleriyle ilgili olarak ülkemizde rekreasyon kısıtlayıcıları hakkında çok fazla çalışma olmadığı için literatür çalışmasında bazı sorunlarla karşılaşmıştır. Bu sorunların giderilmesi için rekreasyon kısıtlayıcıları ile ilgili çalışmaların artması gerekmektedir. Ayrıca yapılan anket çalışması ile ilgili olarak kullanıcıların anket sorularının açık olmamasından dolayı anlaşılmasız olduğu hakkında olumsuz düşüncelerini belirtmişlerdir. Özellikle bazı kullanıcıların ruh hallerinin veya anket doldurmak için zaman harcamayacaklarını bu yüzden istemediklerini anket uygulaması esnasında belirtmişlerdir. Kullanıcıların anket çalışmalarını karşı önyargıyı en aza indirmek için çalışmalar yapılmalıdır. Dolayısıyla diğer çalışmalarda belirtilen bu katkıların ve eksikliklerin düzeltilerek çalışmaya yön verilmesi ile çalışmadan daha fazla fayda sağlanabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİ

Bu çalışmada açık alan rekreasyonel faaliyetlerine katılımı etkileyen kısıtlayıcıları belirlenmesini ve kısıtlayıcıların katılımcıların sosyo-ekonomik özelliklerine göre değişim gösterip göstermediği incelenmiştir. Bununla birlikte rekreasyonel kısıtlayıcılar belirlenerek bu kısıtlayıcılarının yer aldığı gruplar kullanıcı kısıtlayıcıları kapsamında yeniden oluşturulmaya çalışılmıştır. Altınpark için veriler değerlendirilmeden önce varsayımlar belirlenmiş ve bunların yapılan bu çalışma ile desteklenip desteklenmediği araştırılmıştır.

Kullanıcıların yaşlarına bağlı olarak rekreasyonel kısıtlayıcılarında da değişim olduğu varsayımı, yapılan bu çalışma ile doğrulanamamıştır. Çünkü Altınparkta kullanıcıların yaşlarına göre rekreasyonel faaliyetlere katılımında herhangi bir kısıt olmadığı sonucuna varılmıştır.

Kullanıcıların cinsiyetlerine bağlı olarak rekreasyonel kısıtlayıcılarında da değişim olduğu varsayımı, yapılan bu çalışma ile doğrulanamamıştır. Parka gelen kullanıcıların rekreasyonel faaliyetlere katılımında cinsiyetlerinin bir kısıt olmadığı görülmektedir ve cinsiyet kullanıcıları kısıtlamamaktadır.

Kullanıcıların eğitim durumlarına bağlı olarak rekreasyonel kısıtlayıcılar da değişim olduğu ile ilgili olan varsayım, yapılan bu çalışma ile doğrulanmıştır. Altınparkta kullanıcılar genellikle üniversite mezunu veya üniversite okuyan öğrencilerdir. Buna bağlı olarak eğitim durumu kullanıcıları kısıtlamaktadır.

Kullanıcıların iş durumuna bağlı olarak rekreasyonel kısıtlayıcılar da değişim olduğu ile ilgili olan varsayım, yapılan bu çalışma ile doğrulanmıştır. Altınparkta kullanıcıların büyük kısmı çalışmakta olan kullanıcılardır. Ardından üniversite yakın olduğu için öğrenciler de parka gelen kullanıcılardandır. Bu yüzden parka gelen kullanıcıları iş durumları kısıtlamaktadır.

Kullanıcıların alana geliş sıklığına bağlı olarak rekreasyonel kısıtlayıcılar da değişim olduğu ile ilgili olan varsayım, yapılan bu çalışma ile doğrulanmıştır. Altınparkta

kullanıcılar günlük hayatın yoğunluğundan ve stresinden dolayı yılda bir ve daha çok gelmektedir. Kullanıcıları parka geliş sıklıkları kısıtlamaktadır.

Kullanıcıların alana ulaşım şekillerine bağlı olarak rekreasyonel kısıtlayıcılar da değişim olduğu ile ilgili olan varsayım, yapılan bu çalışma ile doğrulanmamıştır. Kullanıcılar parka yaya olarak ulaşmaktadır. Üniversite ve yurtlar yakın olduğu için kullanıcıların yaya olarak geldikleri söylenebilir. Ancak kullanıcıları parka ulaşım şekilleri kısıtlamamaktadır.

Kullanıcıların aylık hane halkı gelir durumuna bağlı olarak rekreasyonel kısıtlayıcılar da değişim olduğu ile ilgili olan varsayım, yapılan bu çalışma ile doğrulanmıştır. Alana gelen kullanıcıların gelir durumları 2001-4000 TL arasındadır. Bu yüzden ekonomi faktöründen dolayı ailelerin geliri arttıkça alana rahatça ve sıklıkla gelmektedir. Dolayısıyla aylık hane halkı geliri kullanıcıları kısıtlamaktadır.

Kullanıcıların alanda kalış sürelerine bağlı olarak rekreasyonel kısıtlayıcılar da değişim olduğu ile ilgili olan varsayım, yapılan bu çalışma ile kısmen doğrulanmamıştır. Kullanıcıların alanda kalış süreleri 1-2 saat arasındadır. Ancak alanda kalış süreleri kullanıcıları kısıtlamamaktadır.

Yapılan çalışma kapsamında parka göre kısıtlayıcılar belirlenmiştir. Altınparkta kullanıcıları davranış bozukluğu, alan yetersizliği, kalabalık, içsel nedenler, ekonomi ve güvenlik kısıtlamaktadır. Çalışmada kullanıcı kısıtlayıcıları içsel kısıtlayıcılar, kişilerarası kısıtlayıcılar ve yapısal kısıtlayıcılar olarak 3 grup altında incelenmiştir. Yapılan çalışmada içsel kısıtlayıcılar (kişinin fizyolojik özellikleri, arkadaşları, ekonomik durumu, kendine olan güveni, alan yetersizliği, kişisel faktörler), kullanıcıların Altınparkta kullanıcıları kısıtlayan kısıtlayıcı grubundandır.

Kullanıcıların sosyo-ekonomik özelliklerine göre kullanıcı kısıtlarında değişim olduğu yapılan bu çalışma ile kısmen doğrulanmıştır. Çünkü Altınparkta birinci sırada en çok yapılan aktivitelere katılım sıklığı, kullanıcı özelliklerinden iş durumu ve aylık hane halkı geliri ile etkileşim göstermektedir.

Bu bilgilere dayanarak yerel yönetimler ve park yönetimine yönelik ve yapılacak çalışmalara yönelik önerilere yer verilmiştir:

Yerel yönetimler ve park yönetimi için öneriler:

- Toplumların ve bireylerin sosyal yaşamlarında önemli bir yeri olan kent parkların daha fonksiyonel olmasının gerektiği söylenebilir.
- Yapılan bu çalışmada; Park ziyaretçilerinin çoğunlukla çalışan ve öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Dolayısıyla, parkta sunulan rekreasyonel aktivitelerin belirtilen ziyaretçi grubuna yönelik olması önem taşımaktadır.
- Buna ilave olarak; parkı ziyaret edenlerin yoğunlukla 21-30 yaş arasındaki kullanıcılar olduğu göz önüne alındığında aktivite planlarında bu yaş grubunun dikkate alınması önerilebilir.
- Parkta herkesin (statü,yaş, eğitim v.s) kullanımına uygun aktiviteler olmalıdır.
- Ayrıca, yüksek gelir grubunun beklentilerine cevap verecek kullanımlar da oluşturulmalıdır.
- Parkta ziyaretçileri güvenlik faktörü kısıtlamaktadır. Dolayısıyla yerel yönetimin güvenlik için çalışmalar yapması gerekmektedir.
- Her kesimden kullanıcıların parkı rahat kullanabilmeleri için yiyecek-içecek ücreti, eğlence için kullanılacak araç gereçler ve malzeme ücretleri cüzi miktarlara düşürülmelidir.
- Yerel yönetimin ve park yönetiminin, açık alan rekreasyonu ve kent parklarının sürdürülebilirliği için gerekli düzenlemeler ve yenilikler yapılması sağlanabilir.
- Özellikle yerel yönetimlerin açık alanlar içerisinde düzenleyeceği aktivitelere geniş katılımı sağlayacak nitelikte olmalıdır.

Yapılacak çalışmalara yönelik öneriler:

- Gerek kent parklarında sunulan aktivitelerin hızla değişmesi ve gerekse kullanıcı profiline zaman içinde farklılaşması nedeniyle, kent parklarında rekreasyonel anlamda sürekliliği sağlamak için bu tür çalışmaların daha sıklıkla tekrarlanması gerektiği söylenebilir.
- Açık alan kullanıcı kısıtlayıcıları ile ilgili literatüre bakıldığında çalışmaların yeterli miktarda olmadığı görülmektedir. Açık alanların düzenlenebilmesi ve bu alana yönelik çalışmaların artması için yeterli önemin verilmesi gerekmektedir.

- Ayrıca kullanıcı kısıtlayıcıları ve rekreasyona katılımı etkileyen kısıtlayıcıların belirlenmesi konuları da yetersizdir. Literatüre ve açık alanların düzenlenmesine katkı sağlamak için çalışmaların tekrarlanması gerektiği önerilebilir.
- Parkta anket çalışması yapılırken kullanıcılar tarafından sorunlarla karşılaşmıştır. Yapılacak çalışmalar ile bu sorunlar en aza indirgenebilir. Kullanıcılara akademik olarak verecekleri katkıların çok önemli olduğu aktarılabilir.
- Bu tür çalışmaların artırılması rekreatif projelere de katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Akdemir, Ş.B. (2009). *Kent Planlamasında Halkın Katılımı: Ankara Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1.
- Alexandris, K., Carroll, B. (1997). "Demographic Differences in The Perception Of Constraints On Recreational Sport Participation: Results From a Study in Greece". *Leisure Studies*, 16(2), 107-125.
- Aslan, Z. (1993). "Sanayileşme ve Kentleşmenin Doğada Rekreyasyon Faaliyetlerine Duyulan Gereksinimi Arttırıcı Etkisi". *Ekoloji ve Çevre Dergisi*, 8, 22–24.
- Aslanoğlu, R. (1998). *Kent, Kimlik, Küreselleşme*. Bursa: Asa Yayınevi.
- Aslanoğlu, R. (2000). *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Aşıkutlu, H.S. (2008). *Rekreasyonel Motivasyon ve Kısıtlayıcılar; Ankara Göksu Parkı ve Harikalar Diyarı Parkı Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Aukerman, B. (2011). *Waterand Land Recreation Opportunity Spectrum (WALROS)*. Colorado: Haas, and Associates.
- Bilgiç, V. K. (1998). *Yerel Yönetimler: Teorik Çerçeve, Öğreti, Uygulama Yargı Kararları, Uluslararası Metinler (İngiltere ile Mukayeseli)*. Ankara: Yüzyıl Yayınları.
- Bowes, S., Dawson, C. D., (1998). *Water Craftuser Motivations, Perceptions of Problems, and Preferences for Management Actions: Comparisons Between Three Levels of Past Experience*. Proceedings of the 1998 Northeastern Recreation Research Symposium, New York. 149-155.
- Can, T. (2006). "Megakentlerin Enerji Yönetimi". *Bilim ve Teknik, Yeni Ufuklara Megakentler*, 12-13.
- Confer, J. J., Vogelsong, H. G., Graefe, A. R., Solan, D. S., (1996). *Relationships Between Motivation Sand Recreation Activity Preferences Among Delaware State Park Visitors: An Exploratory Analysis*. Proceedings of the 1996 Northeastern Recreation Research Symposium, New York. 146-153.
- Crawford, D.W., Godbey (1987). "Reconceptualizing Barriersto Family Leisure". *Leisure Sciences*, 9, 119–127.
- Crompton, J. L., Kim, S. S. (2004). "Temporalchanges in perceivedconstraintstovisiting, StateParks". *Journal of LeisureResearch*, 36(2): 160–182.
- Çelik, A. (2013). "Yerel Özerklik Açısından 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun Genel Bir Değerlendirmesi". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (18) ,1.

- Çoruh, Y. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Eğilimleri Ve Rekreatif Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, M. ve Harmandar, D. (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 838-846
- Erbey, D.(2004). Kentsel Koruma ve Yenileşmede Dönüşüm Projeleri, Eyüp Rehabilitasyon Projeleri Planlama, Planlama 2004/4, 79-89.
- Eren, E. (1998). *Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: Beta Basım-Yayın Dağıtım A.Ş.
- Eren, E. (2009).*Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını.
- Ergin,G. (1973). Boş Zamanları Değerlendirme Eğitimi ve Planlanması, Çalışma ve Çalışma Dışı Zamanın Planlanması Seminer Sonuçları Raporu. OTDÜ, Ankara.
- Erten, M. (1999). *Nasıl Bir Yerel Yönetim?* İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Falay, N. (1982). *Yerel Yönetim Giderlerine İlişkin Determinantlar*. İstanbul: İstanbul İktisat Fakültesi Yayınları
- Graefe, A. R. , Thapa, B.,Confer, J. J., Absher, J. D., (1999). *Relationships between trip motivation sand selected variables among Allegheny National Forestvisitors*. Wilderness Science in a Time of Change Conference, Montana. 107-112.
- Gratton, C.(2000). *Economics of Sportand Recretion*. London,UK: Spon Pres.
- Gül, T. (2014). *Rekreasyona Giriş*. Boş zaman ve Rekreasyon. Ali Yaylı (Ed.) *Rekreasyona Giriş*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ibrahim, H., Cordes, K. A. (2002). *Outdoor Recreation*. SagamorePub. Llc.
- İnternet: <http://www.anfa.com.tr/parklarimiz/altinpark>, Erişim Tarihi: 27.07.2019
- İnternet: <http://www.ankara.bel.tr>, Erişim Tarihi: 20.06.2016
- İnternet: <http://www.centralparknyc.org/>, Erişim Tarihi: 20.06.2016
- İnternet: <http://www.goksu.com.tr>, Erişim Tarihi: 20.06.2016
- İnternet: <http://www.harikalardiyari.com.tr>, Erişim Tarihi: 20.06.2016
- İnternet: <https://gezimanya.com/turkiye>, Erişim Tarihi: 20.06.2016
- İnternet: <https://www.enuygun.com/galeri/dunyanin-en-guzel-7-kent-parki/>, Erişim Tarihi: 20.06.2016

İnternet: <https://www.kulturparkizmir.org/?AspxAutoDetectCookieSupport=1>, Erişim Tarihi: 20.06.2016

Jackson EL. (2000). Will research on leisure constraints stil be relevant in the twenty-firstcentury? *Journal of Leisure Research*, 32 (1), 62–68.

Johnson, C. Y.,Bowker, J. M. and Cordell, K. (2001). Outdoor recreation constraints: au examination of race, gender, and rural dwelling. *Southern Rural Sociology*, 12, 111–133.

Kalabalık, H. (2005). *İmar Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kalkan, A. (2012). *Açık Alan Rekreasyonu, Doğa Sporları Yapan Bireylerin Bu sporları yapma nedenleri: Antalya Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme* (Beşinci Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

Karaküçük, S. (2007). *Gürbüz B. Rekreasyon ve Kent(li)leşme*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karaküçük, S., Akgül, B.M. (2016). *Ekorekreasyon: Rekreasyon ve Çevre*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Kartal, K. (1983). *Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye’de Kentlileşme*. Ankara: Yurt Yayınları.

Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Keleş, R. (2002). *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi.

Keser, A. (2005). *İş Doyumu ve Yaşam Doyumu İlişkisi, Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama*. Koceeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ,Çalışma ve Toplum Dergisi, 70-121.

Kesim, Ü. (2006). *Yerel Yönetimlerde Rekreasyon Program ve Hizmetleri, Sağlıklı Kentler Birliği Toplantısı*. Eskişehir.

Kılbaş, Köktaş Ş. (2004). *Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Kızılaslan, S.(2009). *Trabzon Kenti Park ve Bahçelerinin Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 13-15.

Koç, N. (1991). *Rekreasyon. Basılmamış Ders Notları*. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Korkmaz, A. (1988). *Şehirleşme ve Suç Malatya Araştırması (1981-1985)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.

- Koyuncu, İ. (2012). *Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma; Aksaray Güzelyurt İlçesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Küçüktopuzlu, F. (1991). “Turistik Faaliyetlerin Turizm Alanındaki Ekolojik Yapıya Etkileri”. *Turizm Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı*, 246-254.
- Manavoğlu, E. (2015). *Şehir ve Bölge Planlama Yayınlanmamış Ders Notları*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Mirzeoğlu, N. (2003). *Spor Bilimlerine Giriş*, Ankara: Bağırhan Kitabevi.
- Mumford, L. (2007). *Tarih Boyunca Kent, Kökenleri, Geçirdiği Dönüşümler ve Geleceği*, (Çev), Gürol Koca ve Tamer Tosun, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Müderrişoğlu, H., Kutay, E. L., Örnekçi Eşen, S. (2005). “Kırsal Rekreasyonel Faaliyetlerde Kısıtlayıcılar”. *Ankara Üniversitesi Tarım Bilimleri Dergisi*, 11(4), 40-44.
- Müderrişoğlu, H., Aşıkkutlu, H. S., Kalaycı, A., Salantur, B., (2006). “Rekreasyonel Motivasyonların Belirlenmesi: Spor Tesisi Örneği”. *Düzce Üniversitesi Ormanlık Dergisi*, 2(2), 15-23.
- Müderrişoğlu, H., Aşıkkutlu, H.S. (2010). “Rekreasyonel Kısıtlayıcıların Belirlenmesi: Ankara Harikalar Diyarı Parkı Örneği”. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 12 (18), 11-19.
- Oğurlu, İ. (2014). “Çevre- Kent İmajı - Kent Kimliği- Kent Kültürü Etkileşimlerine Bir Bakış”. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 26, 276.
- Ozankaya, Ö. (1981). *Toplumbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TD Yayını.
- Ökmen M.(2005). Liberal Düşüncenin Yerel Yönetim- Kent Pratiği Üzerine Notlar. N. Talat Arslan (Ed), *Teoriden Pratiğe Kamu Yönetimi*. İstanbul: Alfa Aktüel Yayınları.
- Özdemir, A. (2009). “Katılımcı Kentli Kimliğinin Oluşumunda Kamusal Yeşil Alanların Rolü: Ankara Kent Parkları Örneği”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 1, 144-153.
- Özkır, A. (2007). *Kent Parkları Yönetim Modelinin Geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2, 16-20.
- Öztekin, A. (2005). *Yönetim Bilimi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Perry, W., Loomis, D. K., (1998). *Differences in motivations for different river user sand potential conflict*. Proceedings of the 1998 North eastern Recreation Research Symposium, New York. 160-165.
- Peterson. L. (2014). Swedish spatial planning: A blunt instrument for the protection of outdoor recreation. *Journals of Outdoor Recreation and Tourism*, 5-6, 34-47.
- Saçcan, M. (1986). *Rekreasyon ve Turizm*. İzmir: Cumhuriyet Basımevi.

- Sağlık E., Morçin İ. ve Morçin S. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Kırsal Rekreatyonel Faaliyetlere Katılımını Etkileyen Kısıtlayıcılar: Çıldır Meslek Yüksekokulu Örneği*. Ardahan: Electronic Journal of Vocational Colleges.
- Sarıbaş, Ö. (2015). *Turistlerin Rekreatyon Faaliyetlerine Katılımlarını Etkileyen Unsurlar: Antalya ve İzmir Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sarıkaya, M. (2007). *Göksu Parkı'nın (Eryaman-Ankara) Mevcut Kullanımı ve Kullanıcı Beklentilerinin İrdelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Searle, M., Jackson, E. (1985). Socio-economic variations in perceived barriers to recreation participation among would-be participants, *Leisure Sciences*, 7, 227-249.
- Soyer F, Can Y. (2003). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması*. I. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu. Ankara.
- Tatlıdil, E. (1994). *Kent Kültürü ve Boş Zaman Değerlendirme, Dünyada ve Türkiye'de Güncel Sosyolojik Gelişmeler*. Ankara: Türkiye Ulusal Sosyoloji Kongresi. Sosyoloji Derneği Yayınları.
- Tekeli, İ. (1991). *"Bir Kentin Kimliği Üzerine Düşünceler"*, *Kent Planlaması Konuşmaları*. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayınları.
- Thapa, B., Confer, J.J., Mendelson, J. (2004). Trip motivations among water based recreationists. http://www.metia.fi/julkaisut/working_papers/2004/mwp002.htm, Son Erişim Tarihi:
- Tiken, S. (2011). *Türk Romanında Kentleşme ve Kentlileşme (1950-1980)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Todd, S., Graefe, A. R., Mann, W., (2001). *Differences in scuba diver motivations based on level of development. Proceedings of the 2001 Northeastern. Recreation Research Symposium*, New York. 107-114.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*. UK: Routledge Taylor Francis Group, Oxon.
- Tortop, N. (1995). "Yerel Yönetim Anlayışında Gelişmeler". *Yeni Türkiye*, (4), 27.
- Türk, S.M. (2015). "20. Yüzyıl Kent Kuramları". *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 42.
- Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Avcı, N., Taş, İ. (2011). "Üniversite Öğrencilerinin Rekreatyon Faaliyetlerine Katılımını Etkileyen Unsurların Analizi". *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 72.

- Utlu, M. (2006). *Tekstil Sektörünün Bugünkü Durumu ve Geleceğe Yönelik Çözüm Önerileri: K.Maraş Tekstil İşletmelerinde Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- White, E., Gray, L. P., (2001). *Skiermotivations: do they change over time?*. Proceedings of the 2001 Northeastern Recreation Research Symposium, New York, 115-117.
- Yorulmaz, A.(2006) Harikalar Diyarı Parkı' nın Kullanıcı Profili ve Beklentilerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yüncü, D., Coşkun, İ. O., Sevil, T., Özel, Ç. H., Yüncü, H. R. ve Şimşek, K.Y. (2013). *Rekreasyon Yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

EKLER

EK-1. Anket Formları

REKREASYONEL KISITLAYICILAR ANKETİ

I. BÖLÜM

- **Yaşınız:** 12-18 19-30 31-60 61 ve üstü
- **Cinsiyetiniz:** Bay Bayan
- **Eğitim durumunuz:** Okur -yazar değil İlköğretim Lise Üniversite
 Lisansüstü
- **Ailenizin aylık geliri:** 1300'den az 1301-2000 2001-4000 4000-6000
6001 ve üstü
- **İş Durumu:** Çalışıyor Öğrenci Çalışmıyor Emekli
- **Bu parka kimlerle geliyorsunuz?**
 - Aile Arkadaşlar Yalnız
- **Bu parka nasıl ulaşıyorsunuz?**
 - Araba Yaya Otobüs-Minibüs Bisiklet
- **Bu parka hangi sıklıkta geliyorsunuz?**
 - Yılda birden az Yılda bir ve daha çok Ayda bir ve daha çok Haftada bir
ve daha çok Hemen Her gün

EK-1. (devam) Anket Formları

• Bu parka geldiğinizde ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

Yarım saatten az Yarım saat -1 saat arası 1-2 saat arası 2 saat ve üzeri

• Hangi ilçede oturuyorsunuz?

• Kaç yıldır Ankara'da yaşıyorsunuz?

1-5 yıl 6-10 yıl 10 yıldan fazla

II. BÖLÜM

Aşağıdaki durumların buradaki faaliyetlere katılımınızı ne derecede kısıtladığını işaretleyiniz.

	Etkisiz	Kısmen Etkili	Etkili	Oldukça Etkili	Çok Etkili
1. Kalabalık nedeniyle yalnız kalamamak					
2. Sessiz yerler bulunmaması					
3. Alanın doğal olmaması					
4. Doğayla bütünleşememek					
5. Alan içinde çok fazla yasak ve kısıtlama bulunması					
6. Alana ulaşımın kolay olmaması					
7. Alana girişin sınırlandırılmaması					
8. Alana ulaşım giderinin yüksek olması					
9. Arkadaşlarımın buradaki faaliyetlere katılmak istememesi					
10. Vakit bulamamak					
11. Maddi durumumun buradaki faaliyetleri gerçekleştirmeye yeterli olmaması					
12. Sağlık durumumun elverişli olmaması					
13. Alanda yeterli sayıda aktivitenin bulunmaması					
14. Dinlenecek ve gölgelik alanların sayılarının yeterli olmaması					

EK-1. (devam) Anket Formları

15. İnsanların ortak kullanım alanlarına gerekli önemi vermemesi ve korumaması					
16. İnsanların yasaklara uymamaları					
17. Emniyet ve güvenliğin yeterli olmaması					
18. Tur ve gezilerin sık olarak düzenlenmemesi					
19. Kültürel ve ahlaki yapının engellemesi					
20. Aydınlanmanın yeterli olmaması					
21. Piknik alanlarının yeterli olmaması					
22. Spor alanlarının yeterli olmaması					
23. Sosyal ve kültürel etkinliklerin yeteri kadar düzenlenmemesi					
24. Çocuk oyun alanının yeterli olmaması					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Sema İnce
Uyruğu : T.C
Doğum tarihi ve yeri : 11.08.1993-Mersin
Medeni hali : Bekar
Telefon : 05344122970
e-mail : sema.ince.33@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Gazi Üniversitesi	2015
Lise	Alanya Anadolu Meslek ve Teknik Lisesi	2011

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
Kompedan Mağazası	Antalya/ Manavgat	Satış Danışmanı
Simit Sarayı	Mersin	Tezgahtar/Kasiyer

Yabancı Dil

İngilizce
Almanca

Hobiler

Kitap okumak, bisiklet sürmek, gezmek ve müzik dinlemek.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

